

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift

til

de offentlige Examinere

i

Ribe Kathedralskole

1 Juli 1872.

Ribe.

Trykt i Stiftsbogtrykkeriet.

1872.

Efterretninger
om
Ribe Kathedralskole
for
Skoleaaret 1871—72
af
C. H. A. Bendtsen,
Skolens Rektor.

Indhold.

	Side
1. Examinere i 1871	5
2. Om Undervisningen og Fagfordelingen mellem Lærerne	14
3. Disciplene. Antal, Fordeling, Hjemstavn	17
4. De i Skoleaaret gennemgaaede Pensa. Lære- og Læsehøger	22
5. Nærmere Bestemmelser med Hensyn til Gjennemførelsen af den ny Skolelov af 1. April 1871	35
6. Bibliotheket og de videnskabelige Samlinger.	64
7. Disciplenes Riffelskydning	84
8. Fordeling af Beneficierne i Skoleaaret 1871-72	85
9. Skoleregnskabet for 1871-72	88
10. Schema over de offentlige Examinere for Aaret 1872	90

I. Examinering i 1871.

A. Afgangsexamen i Juli 1871.

Ved Skrivelse af 31. Maj 1871 havde Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet underrettet Rektor om, at den skriftlige Del af Afgangsexamen for studerende Disciple i dette Aar skulde afholdes efter følgende Schema:

Torsdag d. 22. Juni Form. 8—12 Udarbejdelse i Modersmaalet (bunden Opgave).

— — — Efterm. 4—8 Oversættelse fra Latin til Dansk.

Fredag d. 23. Juni Form. 8—12 Geometri.

— — — Efterm. 4—8 Udarbejdelse i Modersmaalet (fri Opgave).

Mandag d. 26. Juni Form. 8—12 Oversættelse fra Dansk til Latin.

— — — Efterm. 4—8 Arithmetik.

Tillige meddeltes, at den mundtlige Del af Examen, som Undervisningsinspektøren selv vilde overvære i Ribe Kathedralskole, skulde afholdes Fredag den 30. Juni og Lørdag d. 1. Juli, dog at Examinationen i Mathematikk kunde henlægges til 3. Juli, samt

at Undervisningsinspektøren ønskede at deltage i Censuren i Latin, mundtlig og skriftlig, i Historie og Dansk.

I Overensstemmelse hermed blev Examen afholdt saaledes, som der er anført i forrige Aars Program S. 68 fg.

Til denne Examen indstillede sig (i alfabetisk Orden) efternævnte 4 af Skolens Disciple, der alle havde tilbragt 2 Aar i 7de Klasse:

1. Hans Andersen Dichmann, en Søn af Gaardejer Dichmann i Medolden (Slesvig), født i Medolden d. 25. Decbr. 1850, 20½ Aar gammel, optagen i Skolens 3die Klasse i Avgust 1865.
2. Jens Dynesen Jensen, en Søn af Kæmner Jensen i Ribe, født i Ribe d. 30. Decbr. 1853, 17½ Aar gammel, optagen i Skolens 1ste Klasse i Januar 1863.
3. Niels Sørensen Nielsen, en Søn af forhenværende Skipper Clemen Nielsen i Oksby ved Varde, født i Oksby den 21. Marts 1853, 18½ Aar gammel, optagen i Skolens 1ste Klasse i Avgust 1863.
4. Valdemar Beyer Brink Nissen, en Søn af Degn og Skolelærer Nissen i Stillebæk, Veflinge Sogn (Fyn), født i Lamby d. 28. Oktober 1853, 17¾ Aar gammel, optagen i Skolens 1ste Klasse i Avgust 1863.

Foruden disse 4 af Skolens egne Disciple indstillede der sig her til Afgangsexamen en Privatist, men han forlod Examen strax efter den første mundtlige Examination.

Opgaverne til den skriftlige Prøve vare følgende:

1. Udarbejdelse i Modersmaalet.

(Bunden Opgave).

At angive og fortælle de Begivenheder af den tidligere engelske Historie, ved hvilke Englands Befolkning væsentlig blev forandret.

2. Oversættelse fra Latin til Dansk.

E Curtii de rebus gestis Alexandri magni libri noni capite vicesimo tertio et quarto.

(In iis, quæ præcedunt, Curtius narrat Alexandrum, cum victo Dario in Indiam penetrasset, in oppugnatione oppidi alicuius audacissime pæne solum intra muros irrupisse et ibi graviter vulneratum esse; deinde, cuspide sagittæ e vulnere extracta, etiam tum invalidum non longe ab illo oppido in regione frumento et pecoribus abundanti cum exercitu constitisse, ut et milites et se quiete reficeret.)

Mos erat principibus amicorum et custodibus corporis excubare ante prætorium, quoties adversa regi valetudo incidisset. Hoc tum quoque more servato, universi cubiculum eius intrant. Rex sollicitus, ne quid novi afferrent, quia simul venerant, percontatur, num hostium repens nuntiaretur adventus. At Craterus, cui mandatum erat, ut amicorum preces ad eum perferret, „Credisne, inquit, adventu magis hostium, etiamsi iam in vallo castrorum consisterent, sollicitos nos fore quam cura salutis tuæ, ut nunc est, tibi vilis? Quantalibet vis omnium gentium conspiret in nos: tu

nos præstabis invictos. Sed quis deorum hoc Macedoniæ columnen diuturnum fore polliceri potest, cum tam avidè manifestis periculis offeras corpus, oblitus, tot civium animas trahere te in casum? Quis enim tibi superstes aut optat esse aut potest? Eo pervenimus, imperium secuti tuum, unde nisi te duce nemini ad penates suos iter est. Quodsi adhuc de Persidis regno cum Dario dimicares, nemo mirari posset, tam promptum esse te ad omne discrimen audacter obeundum; nam ubi paria sunt periculum ac præmium, ibi et secundis rebus amplior fructus est et adversis solatium maius; tuo vero capite ignobilem vicum emi, quis ferat? Horret animus cogitatione rei, quam paulo ante vidimus. Obscura pericula et ignobiles pugnas nobis depreciamur; temetipsum ad ea serva, quæ magnitudinem tuam capiunt¹⁾“. Eadem fere Ptolemæus et similia his ceteri; iamque confusis vocibus flentes eum orabant, ut tandem laudis amor tot victoriis exsatiato modum faceret ac salutis suæ, id est publicæ, parceret.

¹⁾ e a p i o rummer o: passer for, svarer til.

Overskriften og den forudskikkede Bemærkning oversættes.

3. Opgave i Geometri.

Man skal

1) bevise, at parallele plane Snit i et Hjørne give ligedannede plane Figurer,

2) angive, hvorledes man bestemmer Forholdet imellem Volumina af de ved Snittene afskaarne Pyramider.

3) Igjennem et tresidet Hjørne, hvis Sider ere

60°, 90° og 120°, lægges et plant Snit, som afskjærer ligestore Kanter af Hjørnet. Man skal beregne Vinklerne i den i Snittet liggende Trekant, enhver for sig uafhængigt af de to andre, og prøve Resultatets Rigtighed.

4. Udarbejdelse i Modersmaalet.

(Fri Opgave.)

Dædalus og Luftseiladsen.

5. Oversættelse fra Dansk til Latin.

Da T. Flamininus i Aaret femhundrede og sex og halvtredsindstyve efter Roms Anlæggelse var bleven valgt til Consul, overdroges ham Anførselen i Krigen imod Kong Philip af Macedonien. Da han var gaaet over det adriatiske Hav og i Epirus havde modtaget Hæren af P. Villius, som det foregaaende Aar havde commanderet den, besluttede han fra Vesten af at trænge ind i Macedonien; men da han ad den eneste Vei, som han kunde benytte, var kommen til et Sted, hvor Floden Aous indesluttedes imellem høie og bratte Bjerge, saa at der kun efterlodes en meget snever Gjennemgang, fandt han dette Pas (fauces) saaledes befæstet af Fjenderne og besat med saa mange Tropper, at han paa ingen Maade kunde bryde igjennem, skjøndt han i fyrgetyve Dage forsøgte Alt. Han havde altsaa maattet vende tilbage med uforrettet Sag, hvis ikke Tilfældet havde bragt ham en uventet Hjælp. Epiroternes Fyrste Charopus førte nemlig en Hyrde til Flamininus, som ved at vogte sine Hjorder havde lært at kjende hele Egnen meget nøie. Han lovede,

at han, hvis Flamininus gav ham Haab om en Belønning, ad skjulte Stier vilde føre en Deel af den romerske Hær op over Fjendernes Hoveder til Steder, hvorfra den let kunde angribe dem i Ryggen. Flamininus sendte da en Soldatertribun med et tilstrækkeligt Antal Soldater og overgav ham Hyrden i Lænker, for at han skulde vise Veien. Først den tredie Dag kom Tribunen med Soldaterne op paa den Bjergaas, som Hyrden førte dem til, og da de derfra havde givet Signal, angreb strax Flamininus Macedonerne forfra, for at de ikke skulde mærke, hvad der foregik paa den anden Side. Da nu de, der havde bestegit Bjerget, pludselig løb ned og trængte ind paa Macedonerne, bleve disse betagne af Skræk og forlode den Leir, som de saa længe havde forsvaret.

Tallene skrives med Bogstaver heelt ud.

6. Opgave i Arithmetik.

1. En Mand faaer af 27874 Rd. 3 Mk. en aarlig Rente, som er 2005 Rd. 2 Sk.; hvormange pCt. er det?

2. Hvormeget ejer den samme Mand efter 10 Aars Forløb, naar han hvert Aar lægger Renten til Kapitalen og faaer den samlede Sum forrentet til samme Rentefod som forhen?

3. Hvor stor skulde Rentefoden have været, naar Kapitalen ved Tillæg af Rente og Rentes Rente skulde have fordoblet sig i 10 Aar?

Der forlanges en kort, men tydelig Redegjørelse for, hvorledes de Ligninger faaes, hvorpaa Beregningen støttes.

I Censuren over Prøverne deltog med Skolens Lærere foruden Undervisningsinspektøren (Latin, mundtlig og skriftlig, Historie og dansk Stil) efternævnte af Rektor indbudne Herrer: Biskop Balslev (Græsk), Overlærer Ekerøth, der havde ledsaget Undervisningsinspektøren hertil fra Horsens (Arithmetik, Geometri og Naturlære) og Cand. philos. Fabricius-Møller (Hebraisk).

Udfaldet af Examen for Skolens Kandidater viser vedføjede Karakterliste:

Afgangsexamen i Ribe Kathedralskole i Aaret 1871.

Kandidaterne	Dansk Stil I.	Dansk Stil II.	Latin skriftlig	Latin mundtlig	Græsk	Historie	Arithmetik	Geometri	Naturlære	Hovedkarakter	Med Points	Hebraisk
H. A. Dichmann	mg ÷ $\frac{1}{3}$	mg ÷ $\frac{1}{3}$	g + $\frac{1}{3}$	g ÷ $\frac{1}{3}$	g + $\frac{1}{3}$	mg ÷ $\frac{1}{3}$	mg + $\frac{1}{3}$	mg + $\frac{1}{3}$	g	2den K.	61 $\frac{1}{2}$	g + $\frac{1}{3}$
J. D. Jensen ..	g	g + $\frac{1}{3}$	g + $\frac{1}{3}$	mg + $\frac{1}{3}$	mg	mg	mg	mg ÷ $\frac{1}{6}$	mg + $\frac{1}{3}$	1ste K.	69 $\frac{1}{3}$	
N. S. Nielsen ..	mg	g + $\frac{1}{3}$	mg ÷ $\frac{1}{3}$	mg + $\frac{1}{3}$	mg	ug ÷ $\frac{1}{3}$	mg ÷ $\frac{1}{3}$	g + $\frac{1}{6}$	mg + $\frac{1}{3}$	1ste K.	71	
V. B. B. Nissen	g	g	g + $\frac{1}{6}$	mg	mg + $\frac{1}{3}$	mg + $\frac{1}{3}$	mg + $\frac{1}{3}$	ug ÷ $\frac{1}{3}$	mg + $\frac{1}{3}$	1ste K.	70 $\frac{1}{6}$	

B. Skolens Hovedexamen for 1870—71. Dimission og Translokation.

Skolens Hovedexamen afholdtes efter det Schema, som er meddelt i Programmet for forrige Aar S. 69 fg. og sluttedes d. 21. Juli. Som indbudne Censorer vare efternævnte Herrer*) tilstede ved de forskjellige Examinationer: Cand. med. Arntz, Kordegn og Kirkesanger Betzer, Skolelærer Bjerrum, Prokurator Bøggild, Cand. philos. Fabricius-Møller, Prokurator Ferslev, Kateket Gnudtzmann, Telegrafbestyrer Grønnebech-Faurshou, Herredsfoged, Kammerjunker Honnens, Skolelærer Horsbøl, Pastor Høgsbro (N. Farup), Kæmner Jensen, Borgermester Kiær, praktiserende Læge Kiær, Cand. philol. Kiær, Pastor Olsen, Cand. juris, Fuldmægtig Ramsing, Skolelærer Rhode, Sparekassekasserer, Kammerassessor Rosenstand, Hospitalsforstander, Kammerassessor Rosenvinge, Amtsvejinspektør, Lieutenant Schmidt, Pastor Sodemann (Hjortlund), Landinspektør, Prokurator Styrup, Skolelærerne Suusvind og Sørensen, Cand. juris Thun, Landmaaler Thune, praktiserende Læge Vilandt, Cand. juris Zwick og Stud. theol. Th. Sørensen (Vester Vedsted).

Lørdagen d. 22. Juli Kl. 8 dimitteredes de 4 af Skolens Disciple, der havde indstillet sig til Afgangsexamen og alle bestaaet den med det Udfald, som er anført S. 12, og derefter foretoges Translokation med

---

*) De udenbys Censorers Opholdssted er vedføjet i Parenthes ved hvert Navn.

de øvrige Disciple, af hvilke 2 havde opnaaet Udmærket godt til Hovedkarakter.

C. Halvaarsexamen i December 1871.

Denne Examen afholdtes, som sædvanligt, fuldstændigen med alle Klasser, umiddelbart før Juleferien, fra d. 16. til den 23. December. Ved den opnaaede 4 af Skolens Disciple Udmærket godt til Hovedkarakter.

2. Om Undervisningen og Fagfordelingen imellem Lærerne.

I Undervisningsplanen er iaar foretaget en Del Forandringer for at forberede Gjennemførelsen af den nye Skolelov. De 5 nederste Klasser have nu kun 30 ugentlige Undervisningstimer, foruden Sang- og Gymnastiktimerne. Latinen er bortfalden i 2den Klasse, hvor Fransk er indtraadt med 4 Timer ugentlig. I 4de Klasse (ny II Kl.) er Græsk bortfalden for alle Disciple, saa at 5te Klasse (ny 3die Kl.) for Fremtiden bliver dette Sprogs Begyndelsesklasse. I 5te Klasse have Disciplene iaar første Gang haft frit Valg imellem de 2 Retninger, den historisk-sproglige og den mathematisk-naturvidenskabelige; for denne Klasses Vedkommende imellem Græsk og Naturlære, da Klassens øvrige Fag ere fælles for begge Retninger; 2 af Klassens Disciple have valgt den første Retning, de øvrige den anden.

Nogle Klasse-Kombinationer have atter iaar fundet

Sted i Tegning og i Skrivning, ligesom i Sang og i Gymnastik.

Hvorledes Fordelingen af alle de enkelte Fag og af de ugentlige Timer mellem samtlige Lærere har været efter den af Ministeriet approberede Timeplan, viser følgende Liste:

Rektor Bendtsen: Græsk i 7de, 6te og 5te Klasse.....	16 Timer.
Overlærer Riis: Latin i 7de, 5te og 4de Kl., og Engelsk i 7de Kl.....	29 --*)
Overlærer Kinch: Latin i 6te og 3die Kl., og Tydsk i 4de, 3die, 2den og 1ste Kl.	25 —
Overlærer Salto: Arithmetik i 7de, 6te, 5te og 4de Kl., Geometri i 7de, 6te, 5te og 4de Kl., og Naturlære i 7de og 5te Kl. (Realisterne)	29 —
Adjunkt Trugaard: Hebraisk i 7de Kl., Tydsk i 6te og 5te Kl., Historie i 4de, 3die, 2den og 1ste Kl., og Geografi i 6te og 5te Kl.	25 —
Adjunkt Fischer: Fransk i 7de, 6te, 5te, 4de, 3die og 2den Kl., og Dansk i 5te, 4de og 3die Kl.	24 —
Adjunkt Ramsing: Naturhistorie i 6te, 5te, 4de, 3die, 2den og 1ste Kl., Arithmetik og Regning i 3die og 2den Kl., geometrisk og Frihaandstegn. i 5te, 4de, 3die, 2den og 1ste Kl.	28 —
Adjunkt Lindbæk: Religion i hele Skolen, Historie i 7de, 6te og 5te Kl. og Skrivning i 4de, 3die, 2den og 1ste Kl. . .	29 —

*) Fra Nytaar 1872 kun 27, da de 4 engelske Timer i den tvendelte 7de Klasse, som sædvanlig ved den Tid, kombineres til 2.

Adjunkt F r a a s: Dansk i 7de, 6te, 2den og 1ste Kl., Geografi i 4de, 3die, 2den og 1ste Kl., og Regning i 1ste Kl. . . . . 28 Timer.

Organist H a n s e n: Sang med alle Klasserne . . . . . 4 —

Gymnastiklærer N y h u s og efter ham Gymnastiklærer K o h l: Gymnastik med hele Skolen . . . . . 8 —

Hvert af Undervisningsfagene har i dette Skoleaar haft følgende Timeantal:

Fagene:	7 Kl.	6 Kl.	5 Kl.	R.	4 Kl.	3 Kl.	2 Kl.	1 Kl.	Summa:
Dansk	3	2	2	1	2	3	5	6	24 T.
Latin	A 1								
	AB 9	8	7		8	6	"	"	39 —
Græsk	A 1								
	AB 5	5	5		"	"	"	"	16 —
Tydsk	"	3	2		2	2	3	4	16 —
Fransk	1	3	2		3	3	4	"	16 —
Engelsk	A 2	"	"		"	"	"	"	4 —
	B 2					(Fra	Nytaa	)	2 —
Religion	1	2	2		2	2	2	2	13 —
Historie	A 1								
	AB 3	2	2		3	3	3	3	20 —
Geografi	"	2	2		2	2	2	2	12 —
Mathemat.	A 4								
og Regning	B 4	4	4		4	4	4	4	32 —
Tegning	"	"	"	2	1	1	2	2	6*† —
Naturhistorie,	"	3	2		2	2	2	3	14 —
Naturlære	A 3								
	B 4	"	"	2	"	"	"	"	9 —
Skrivning	"	"	"		1	2	3	4	8* —
Sang	1	2	2		2	2	2	2	4* —
Hebraisk	A 1								
	B 3	"	"		"	"	"	"	4† —
Gymnastik	2	2	3		3	3	3	3	8*† —
Summa	38	38	35		35	35	35	35	245 T.

* Ved Kombination.

† Foruden Tegneundervisningen i de 5 nederste Klasser har der være en særskilt Time især for dem

3. Disciplene. Antal, Fordeling, Hjemstavn.

Ved de offentlige Examineringer i Juli 1871 var Discipelantallet 47. Af øverste Klasses Disciple dimitteredes 4 til Universitetet, efterat have bestaaet Afgangsexamen saaledes som anført S. 12; tilbage 43. Straks efter Examen udmeldtes 1) J. J. Jensen-Augsburg af 6te Klasse, 2) C. F. Schmidt af 5te Kl., 3) C. L. Rasmussen af 3die Kl. og 4) V. L. C. Wellejus af 2den Klasse; Rest — 39. Til disse 39 kom ved det nye Skoleaars Begyndelse d. 23. August 1871 følgende 16 Disciple, af hvilke 3 fik Plads i 2den Klasse, Fr. K. Krøyer (født d. 23. April 1860), H. Petersen (f. d. 14. Oktober 1860) og O. L. E. Rosenstand (f. d. 17. Marts 1861), og følgende 13 optoges i 1ste Klasse: F. Balslev (f. d. 15. Marts 1862), P. Dircks (f. d. 24. August 1861), E. V. Givskov (f. d. 22. Juli 1862), F. V. Hansen (f. d. 25. April 1862), C. E. M. Honnens (f. d. 20. Novbr. 1861), H. F. Kjær (f. d. 11. Februar 1862), L. D. Lauritzen (f. d. 23. Novbr. 1859), M. Lauritzen (f. d. 20. Marts

af de højere Klassers Disciple, som havde Lyst til at gaa videre i Tegnekunsten; i denne Time have iaar 4 Disciple deltaget. Enhver Discipel, som har Syngestemme, har ugentlig haft 2 Timers Undervisning i Sang, undtagen ældste Afdeling af øverste Kl., der kun møder i den Time, da der er Fællessang. I Sangundervisningen have iaar 42 Disciple deltaget. I Gymnastik have de 3 nederste Klassers Disciple i Forening haft Undervisning i 3 ugentlige Timer, ligesom ogsaa Disciplene af 4de og 5te Klasse; men 6te og 7de Klasse have endnu iaar kun haft 2 Timer om Ugen. I Sommermaanederne har hele Skolen Svømmeøvelser i Nipsaa, og øverste Klasses Disciple tillige Undervisning i Riffelskydning.

1861), N. P. T. Lind (f. d. 2. Februar 1862), T. F. Riis (f. d. 26. Decbr. 1861), A. V. Rosenbom (f. d. 5. Marts 1861), J. T. Rosenbom (f. d. 9. Febr. 1861) og V. Wolf (f. d. 13. Juli 1861). Saaledes begyndte det nye Skoleaar med et Antal af 55 Disciple. I Aarets Løb ere 5 udmeldte, nemlig V. P. G. Schmidt af 6te Klasse (d. 28. Decbr. 1871), H. M. S. Ehlers af 6te Kl. (d. 9. Januar 1872), A. N. G. Wolf af 4de Kl. (d. 3. Marts 1872), O. Thomsen af 3die Kl. (d. 6te Marts 1872) og C. E. M. Honnens af 1ste Kl. (d. 1. Maj 1872); en ny Discipel er d. 22. April 1872 optagen i 2den Kl., nemlig C. T. A. Tuxen (f. d. 17. April 1860). Saaledes vil Discipelantallet ved de offentlige Examinere i Juli 1872 beløbe sig til 51, hvilke ere fordelte i de 7 Klasser paa følgende Maade:

VII. Klasse.

De 6 førstnævnte Disciple af denne Klasse, der alle have været 2 Aar i Klassen, agte iaar at underkaste sig Afgangsexamen. De indstille sig til den i alfabetisk Orden:

1. Bloch, Viggo, Søn af Distriktslæge Bloch i Varde.
2. Ferslev, Christian Wittusen, Søn af Prokurator Ferslev i Ribe.
3. Kinch, Frederik Jakobsen, Søn af Overlærer Kinch i Ribe.
4. Madsen, Johannes Eduard, Søn af Kjøbmand Madsen i Tønder.
5. Rasmussen, Kristian, Søn af afdøde Apotheker Rasmussen i Ærøskjøbing.
6. Winding, Carl Christian, Søn af praktiserende Læge Winding i Høyer.

7. Beyer, Ingvart Hansen, Søn af Gaardejer Beyer i Aas, Skads Sogn i Slesvig.
8. Haunstrup, Christian Hyldgaard, Søn af Kjøbmand, Konsul Haunstrup i Varde.
9. Høgsbro, Karl Kristian, Søn af Pastor Høgsbro i N. Farup.

VI. Klasse.

1. Kiær, Holger Sverdrup, Søn af Borgermester Kiær i Ribe.
2. Abrahamsen, Jens Mortensen, Søn af Smedemester og Skibsrheder Abrahamsen paa Fanø.

V. Klasse.

1. Helms, Karl Henrik, Søn af Pastor Helms i Janderup ved Varde.
2. Hinrichsen, Emil Bernhardt Marcus, Søn af afdøde Kjøbmand Hinrichsen i Flensborg.
3. Balslev, Carl Andreas, Søn af Biskop Balslev i Ribe.
4. Petersen, Villiam August, Søn af Distriktslæge Petersen i Ribe.
5. Termansen*), Clemen Nielsen, Søn af afdøde Bogbinder F. M. Termansen i Ribe.

Af disse 5 Disciple have Nr. 1 og 4 valgt den sproglig-historiske Retning i Skolen, de øvrige den matematisk-naturvidenskabelige.

---

*) Da C. N. Termansen var syg ved sidste Examen, indtager han den sidste Plads i Klassen.

IV. Klasse.

1. Balslev, Christian Vilhelm Julius, Broder til Nr. 3 i V. Kl.
2. Kiær, Volmer Christian, Broder til Nr. 1 i VI. Kl.
3. Ammentorp, Niels Anker Andreas Ludvig, Søn af afdøde Sognepræst Ammentorp i Randrup. †
4. Rosenbom, Hans Marius, Søn af Gjæstgiver Rosenbom i Ribe.
5. d'Origny, Frederik Julius, Søn af afdøde Adjunkt d'Origny i Ribe.
6. Hansen, Iver Ellung, Søn af afdøde Møller Hansen i Ribe.
7. Jacobsen, Søren Lundager, Søn af afdøde Kjøbmand Jacobsen i Ribe.
8. Rosenstand, Frederik Carl Christian, Søn af Sparekassekasserer, Kammerassessor Rosenstand i Ribe.

III. Klasse.

1. Jensen, Johannes, Søn af Kæmner Jensen i Ribe.
2. Petersen, Jens Christian, Søn af afdøde Amtstuefuldmægtig Petersen i Ribe.
3. Finnemann, Lorents Holm, Søn af Gaardejer Finnemann i Hundebøl (Nordslesvig).
4. Christensen, Jens Christian, Søn af Kjøbmand Christensen i Ribe.
5. Winding, Vilhelm, Broder til Nr. 6 i VII. Kl.

7. Sørensen*), Christian Vilhelm Stampe, Søn af Pastor Sørensen i V. Vedsted.
8. Riis*), Carl Edvard Nonus, Søn af Overlærer Riis i Ribe.

II. Klasse.

1. Rosenstand, Otto Ludvig Emil, Broder til Nr. 8 i IV. Kl.
2. Petersen, Hans, en Søn af Tobaksfabrikør Petersen i Ribe.
3. Kinch, Valdemar Jakobsen, Broder til Nr. 3 i VII. Kl.
4. Thune, Jacob Anton Gadolin, Søn af Landmaaler Thune i Ribe.
5. Krøyer, Frederik Klaumann, Søn af Pastor Krøyer i Ugilt.
6. Schönfeldt, Eduard Vilhelm Ferdinand Christoffer, Søn af Toldassistent Schönfeldt i Ribe.
7. Tuxen, Carl Theodor Amandus, Søn af Krigsraad, Toldassistent Tuxen i Ribe.

I. Klasse.

1. Balslev, Ferdinand, Broder til Nr. 3 i V. Kl. og Nr. 1 i IV. Kl.
2. Rosenbom, Jens Theodor, Broder til Nr. 4 i IV. Kl.
3. Rosenbom, Andreas Vindfeldt, Søn af forhenværende Kjøbmand Rosenbom i Ribe.

---

*) C. V. S. Sørensen og C. E. N. Riis indtage disse lavere Pladser i Klassen paa Grund af Sygdom ved sidste Examen.

4. Kjær, Hektor Frederik, Søn af praktiserende Læge Kjær i Ribe.
5. Dircks, Peter, Søn af Dr. med. Dircks i Gram (Nordslesvig).
6. Hansen, Tom Vilhelm, Søn af Kjøbmand Hansen i Ribe.
7. Wolf, Vilfred, Søn af Postmester Wolf i Ribe.
8. Givskov, Erik Valdemar, Søn af Amanuensis Givskov i Ribe.
9. Lauritzen, Marius,
10. Lauritzen, Laurids Ditlev, } Sønner af Tøm-
merhandler Lau-
ritzen i Ribe.
11. Lind*), Niels Peter Theodor, Søn af Apotheker Lind i Ribe.
12. Riis*), Theodor Frederik, Broder til Nr. 8 i III. Kl.

Af Skolens nuværende 51 Disciple ere 37 fra Ribe, 7 fra Slesvig, 1 fra Fanø, 1 fra Ærø og Resten fra forskellige Steder i Jylland.

4. De i Skoleaaret 1871-72 gennemgaaede Pensa. Lære- og Læsebøger.

Religion.

VII. Kl. Lukas's Evang. Kap. 13—24 ere læste i Grundsproget med Tilføjelse af en kort Kommentar.

*) Disse 2 Disciple vare syge ved sidste Examen og sidde af den Grund nederst i Klassen.

Af Tønder Nissens Kirkehistorie er læst Middelalderens og den nyere Tids Kirkehistorie indtil: Lærestridigheder indenfor den luth. Kirke (§§ 18—50.)

VI. Kl. Hele Assens's Bibelhistorie er læst med mundtlige Tilføjelser og stadig Benyttelse af Bibelen selv. Hovedpunkterne af Tros- og Sædelæren ere paany gennemgaaede, efter Balslevs Lærebog som Grundlag.

V. Kl. Assens's Bibelhistorie: fra Bjergprædiken og Bogen ud, med stadig Benyttelse af det nye Testamente. Balslevs Lærebog: fra Synden og Bogen ud, med forklarende Anmærkninger.

IV. Kl. Assens's Bibelhistorie: fra Rigets Deling til Jesu Bjergprædiken. Balslevs Lærebog: Bønnen og Sakramenterne, samt Budene med Tilføjelse af forklarende Anmærkninger. Til hver Religionstime ere et eller to Psalmevers lærte udenad af „Psalmebog til Kirke- og Husandagt“.

III. Kl. Assens's Bibelhistorie: forfra til Rigets Deling. Balslevs Lærebog: Synden og Troen. Psalmer som i 4de Klasse.

II. Kl. Hele Balslevs Bibelhistorie. Balslevs Lærebog: Budene. Psalmer som i 4de Klasse.

I. Kl. Balslevs Bibelhistorie: forfra indtil Jesu Fjender, med mundtlige Tilføjelser. Luthers Katekismus. Psalmevers ere lærte udenad, dels af Skolens Morgensange, dels af „Psalmebog til Kirke- og Husandagt“.

Dansk.

VII. Kl. Den danske (og norske) Litteraturs Historie fra 1750 til vor Tid. 2 Stile om Maaneden.

VI. Kl. De vigtigste Partier af vor poetiske Literatur. 3 Stile om Maanedene.

V. Kl. Den nordiske Mythologi. Til Oplæsning benyttet: med hele Klassen Nordens Guder, i en særskilt ugenlig Time med Realisterne: Helge, Rolf Krake og Holsts Læsebøger; tillige en kort Udsigt over Digtarterne og dansk Versbygning. 35 Stile, hvoraf en Del Dispositioner, lette Afhandlinger eller historiske Opgaver. Et Par Digte lærte udenad.

IV. Kl. Holsts Læsebøger (prosaisk og poetisk). 5 Digte lærte udenad. Af Borgens Vejledning Lektionerne 21—24. 1 Stil om Ugen, mest af beskrivende Indhold.

III. Kl. Samme Bøger som i 4de Kl. (S. 1—70, 292—299, 323—359) til Oplæsning og Analyse. Kinchs Sproglære læst og repeteret. 5 Digte lærte udenad. En Stil om Ugen af fortællende Indhold skreven hjemme, rettet og gennemgaaet paa Skolen, hvor desuden Borgens Vejledning har været benyttet efter Klassens Standpunkt til skriftlig Øvelse.

II. Kl. Wulfs Læsebog fra S. 96. 9 Digte ere lærte udenad efter samme Bog. 3 Stile om Ugen, i det første Halvaar mest Diktat, senere Gjenfortælling.

I. K. Samme Læsebog forfra. 27 Digte ere lærte udenad. 3 Diktatstile om Ugen.

Tydsck.

VI. Kl. Hjorts pros. Læsebog: S. 391—414, 437—81; Sammes poet. Del: S. 82—94, 105—13, 123—35, 143—57, tilligemed nogle spredte Digte i Jürs og Rungs Deutsche Dichter. Mundtlige og skriftlige Øvel-

ser efter Lorentzens Stile. Desuden maanedlig Udenomslæsning.

V. Kl. Hjorts pros. Læsebog: S. 195—242, 302—15, 324—29; poet. L.: S. 5—7, 23—28, 64—78. Grammatikken repeteret, og Syntaxen indøvet efter Wolles Materialier. I Reglen hver Maaned Udenomslæsning.

IV. Kl. Hjorts pros. Læsebog: S. 87—127. Hjorts mindre Sproglære repeteret. Af Wolles Materialier til Indøvelse af Syntaxen læst S. 1—39, dog med Overspringelse af endel Exempler; det heri Læste tillige opskrevet.

III. Kl. Hjorts pros. Læsebog: S. 2—17, 20—45. Hjorts mindre Sproglære gennemgaaet. Wolles Material. til Indøv. af Forml.: S. 27—36, 64—70; det heri Læste tillige opskrevet.

II. Kl. Rungs Læsebog for de lavere Klasser: S. 96—98, 100—139, 145—152, 169—191. Hjorts lille Sproglære gennemgaaet noget fuldstændigere end i 1ste Kl. Wolles Materialier til Indøv. af Førmlæren: forfra til S. 63, dog med Forbigaaelse af en Mængde Exempler og af flere hele Stykker. Det heraf Læste tillige opskrevet.

I. Kl. Rungs Læsebog: S. 3—27, 34—55. Det Nødvendigste af Førmlæren læst efter Hjorts lille Sproglære.

Fransk.

VII. Kl. Demogeot: textes classiques etc. 2den Del, c. 100 Sider efter Udvalg.

VI. Kl. Etudes littéraires og Lassens Extempo-

rallæsning med eller uden Forberedelse, i alt c. 250 Sider. Ingerslevs Grammatik repeteret. I en ugenlig Time Version og Examination i hvad Disciplene læse paa egen Haand.

V. Kl. Etudes littéraires: p. 98—141, 215—240. 2den Del af Sibberns Stiløvelser: første Halvdel af Stykkerne: 9, 11, 14, 17, 25, 28, 32, 35, 43, 57 og 60. Formlæren repeteret og Syntaxen fra Br. af Infinitiv. Foruden en ugenlig hjemmeskreven Stil opgive Disciplene en Gang om Maaneden et hjemmelæst Stykke af en fransk Forfatter.

IV. Kl. Borrings Læsebog for Mellemlasserne: p. 82—90, 109—128, 188—214, 241—251. En ugenlig Time har været anvendt til Stiløvelse og Examination i et foresat, men ikke gennemgaaet Pensum (i første Halvaar Manuel: en Del af Fablerne). Hele Formlæren læst og repeteret, Syntaxen forfra til Br. af Tiderne. Ahn: danske Stykker (2det Afsnit) fra 21—61.

III. Kl. Borrings Manuel: p. 1—17, 23—33, 42—53, 81—94. Indøvelse af Udtale, Gloser og skriftlig: Exempler paa Deklinationerne og Konjugationerne, der foruden Pronominer og Talord ere læste efter Ingerslevs Grammatik. Ahn: fortrinsvis danske Stykker fra 18—63.

II. Kl. Paa uvæsenlige Afvigelser nær samme Pensa efter samme Bøger som i 3die Klasse (Man. 1—19, 23—33, 37—53, 85—90).

Engelsk.

VII. Kl. Ældste Parti læste fra Skoleaarets Be-

gyndelse til Halvaarsexamen: Marryat: The children of the New Forest (Tauchn. ed.) fra S. 100—195. Yngste Parti — hvoraf iaar kun en Discipel har læst Engelsk, da de to andre allerede havde havt privat Undervisning i Sproget — i samme Tid: Listovs: Engelsk Læsebog, 1. Afdeling til S. 22, og af ovennævnte Bog af Marryat S. 152—169. Fra Nyaar til Skoleaarets Ende begge Partier forenede: The children etc. S. 195—291. Rosings Grammatik. (Ældste Parti fritages for Undervisning i Engelsk fra 1ste Maj).

Latin.

VII. Kl. Dimittenderne opgive til Afgangsexamen: Cicero: orationes de imperio Cn. Pompeji, IV in Catinam, pro Milone; de officiis. — Livius: lib. XXII. et XXIII.—Tacitus: annal. lib. XIII et XIV. — Virgilius: Æneid. lib. II. et XI. — Horatius: odar. lib. I, 1—3; 5; 7—12; 15; 19—22; 24; 26—27; 29—32; 34; 37—38; lib. II, 2; 6—9; 13—16; 18; 20; lib. III. 1—3; 5; 6—9; 12—13; 18; 24; 28—30; epistol. lib. I. et II.; ars poetica. — Madvigs Carmina selecta: Lucretius I. et II.; Catullus 1—8 og 10. — Af hele Klassen er iaar læst: orat. de imp. Pompeji, Virg. Æn. lib. XI., Cic. de officiis og Horatii epist. lib. I.—II. — Til Extemporal-læsning er benyttet (en Time om Ugen) Curtius, Cic. de officiis og Seneca de providentia. Madv. lat. Gr. er repeteret. Der er skrevet to Stile ugentlig, den ene hjemme, den anden paa Skolen; en Version om Maanedens. Til disse Øvelser, saavel som til mundtlig Oversættelse fra Dansk, er benyttet Whittes Opgaver. Ældste Afdeling har repeteret det ifjor læste og læst

det vigtigste af Bojesens Antikv. og Tregders Lit.-Hist.

VI. Kl. Ciceros 3 sidste Taler imod Catilina. Livius, 23de Bog. Virgils Æneide, 2den Bog. Madvigs Sproglære, fra § 375 indtil Metriken. Det Meste af de tidligere Afsnit repeteret. 2 Stile om Ugen, den ene skreven paa Skolen, den anden hjemme; hver anden Uge er der dog skrevet en Version istedetfor Stilen, altid paa Skolen. Til Stilene ere benyttede Ingerslevs Materialier, til Versionerne Gæsars Gallerkrig, 7de Bog. De rettede skriftlige Arbejder have derefter været foresatte til mundtlig Gjengivelse. Extemporal-Oversættelse efter de samme Bøger, som ere anvendte til de skriftlige Arbejder.

V. Kl. Cæsar de bello Gall. lib. IV og V. Cicero orat. I in Catilinam og af Ovids Forvandlinger efter Blochs Udvalg c. 600 Vers. Madv. lat. Gr. § 301—§ 364; Afsnittet om Kvantitet og Betoning; Formlæren repeteret. 2 Stile skrevne om Ugen, den ene paa Skolen, den anden hjemme — efter Trojels Materialier. De rettede Stile ere gjengivne mundtlig; mundtlige Øvelser efter samme Bog henimod en Time om Ugen.

IV. Kl. Cornel. Nepot. Thrasybulus, Conon, Dion, Iphicrates, Chabrias, Timotheus, Datames, Epaminondas, de regibus. Cæsar de bello Gall. lib. I. Møller og Thomsens udvalgte Fabler af Phædrus 1—20. Madv. lat. Gr. § 215—§ 280. Formlæren repeteret. Stil er skreven en Gang om Ugen — henved 2 Timer — paa Skolen efter Trojels Materialier XIII—XVI a Stykkerne, XVII, a, b, c, XVIII, a, XIX, a, b, c,—XX, a, samt nogle

Diktatstile. Mundtlige Øvelser en Gang om Ugen til-
ligemed Gjengivelse af de rettede Stile.

III. Kl. Cornelius Nepos fra Thrasybulus til Epa-
minondas (indbef.) Madvigs Sproglære: Formlæren
gjennemgaaet udførligere end i 2den Klasse; af Syn-
taxen læst indtil „Ablativ“. Af Trojels Materialier de
med a betegnede Stykker I—VIII. læste, og Latinen
opskreven. I Slutningen af Aaret en lille Stil skreven
hver Uge paa Skolen efter dikterede korte Sætninger.

Græsk.

VII. Kl. Dimittenderne opgive til Afgangsexamen:
Herodot, 8de Bog; Xenophon, Anabasis 1ste og 2den
Bog, Mem. Socratis 1ste Bog; Lukian, Samtalerne paa
Havet, Gudesamtalerne og Charon (Fibigers Udg. S.
19—40 og S. 110—130); Plato, Apologia Socratis og
Kriton. Homer, Odysseens 5te, 6te, 7de, 8de, 17de og
18de Sang.

Yngste Parti opgiver til Hovedexamen: Platos
Apologia Socratis og Kriton, Lukians Charon og af
Odysseen 3die og 4de Sang.

Hele Klassen har haft 1 ugentlig Time til Extem-
porallæsning (indtil Slutningen af April Maaned), i
hvilken er læst af Lukian Dialogerne „Filosofsaget“
og „Charon“. Hele Bergs Grammatik er bleven repe-
teret; de vigtigste Ordføjningsregler ere dels meddelte
mundtlig dels eftersete i Madvigs Ordføjningslære.

Tregders Mythologi er læst, ligeledes den gamle
Geografi bleven gennemgaaet efter Kønigsfeldt. Det
væsentligste af den græske Litteraturhistorie og af de
græske Antikviteter efter Tregder og Bojesen.

VI. Kl. Xenophons Anabasis, 4de Bog; Homer, Odysseens 3die Sang fra V. 210 og hele 4de Sang. I Bergs Grammatik Formlæren; i Tregders Mythologi fra Begyndelsen til Heroerne samt den trojanske Sagnkreds. Efter Kønigsfeldts gamle Geografi Grækenland, Makedonien, Thrake og Lille-Asien.

V. Kl. Lunds græske Læsebog: IX. S. 25—29, S. 43—45, S. 113—124. Af Xenophons Anabasis 4de Bog. I Bergs Grammatik hele Bøjningslæren.

Hebraisk.

VII Kl. A. Genesis, 40 Kapitler.

VII Kl. B. Gen., 1—24. Kap. Formlæren efter Whittes Grammatik.

Historie.

VII. Kl. Hele Klassen har læst: Middelalderens Historie og den nyere Historie forfra indtil: „Det enevældige Monarki paa sit Højdepunkt“, samt fra: „De mindre europæiske Stater efter 1815“ og Bogen ud, efter Bohrs Lærebøger.

Dimittenderne have særskilt repeteret: Allens Danmarks Historie, den gamle Historie efter Thrige og i Bohrs nyere Historie fra: „Det enevældige Monarki paa sit Højdepunkt“ indtil: „De mindre europæiske Stater efter 1815“.

VI. Kl. Den nyere Historie fra: „Det enevældige Monarki paa sit Højdepunkt“ indtil: „De mindre europæiske Stater efter 1815“, efter Bohrs Lærebog.

V. Kl. I Middelalderens Historie fra: „Den pyrenæiske Halvø til 1495“ indtil: „Norden til 1523“, og

i den nyere Historie forfra indtil: „Det enevældige Monarki paa sit Højdepunkt“, efter Bohrs Lærebøger.

IV. Kl. Middelalderens Historie efter Blochs Lærebog.

III. Kl. Den gamle Historie efter Bohr.

II. Kl. Middelalderen og den nyere Tid efter Kofods fragmentariske Historie.

I. Kl. Udvalgte Stykker af Oldtidens Historie efter Bohrs Lærebog.

Geografi.

VI. Kl. Hele Geografien efter Erslevs større Lærebog.

V. Kl. Italien, den tyrkisk-græske Halvø, Asien, Afrika, Amerika og Avstralien efter samme Bog.

IV. Kl. Samme Lærebog: Mellemeuropa, den pyrenæiske Halvø og Italien.

III. Kl. Samme Bog forfra til Mellemeuropa.

II. Kl. Erslevs mindre Lærebog: De britiske Øer, Sydevropa og de fremmede Verdensdele.

I. Kl. Samme Bog forfra til Sydevropa.

Naturhistorie.

VI. Kl. Efter Feddersen: Dyrerigets Naturhistorie: Leddyr og Bløddyr, samt Repetition af hele Zoologien og Botaniken.

V. Kl. Samme Bog: Hvirveldyrene.

IV. Kl. Vaupell: Lærebog i Botanik, ved Grønlund: 2den Del, om Plantens Sammensætning og Liv, samt af 3die Del fra Kronløse og ud.

III. Kl. Samme Bog: 1ste Del samt Frikronblade og Helkronede.

II. Kl. Feddersen: Naturens Bog, fra Leddyr og ud.

I. Kl. Samme Bog: Hvirveldyrene.

Naturlære.

VII. Kl. A. Ørsteds Lærebog i Naturlærens mekaniske Del fra „Almindelig Bevægelseslære“ og ud til „Stemmeorganet og Høreorganet“ samt Højdemaa-ling ved Barometret. Af Petersens Lærebog i Naturlærens kemiske Del er læst Varmelæren og Meteorologien. Astronomien er læst efter Jørgensens Lærebog. Hele Naturlæren og Astronomien er repeteret.

VII. Kl. B. Den mekaniske Del efter Ørsted til „Almindelig Bevægelseslære“. Den kemiske Del efter Petersens Lærebog til „Varmelæren“.

V. Kl. R. Holtens populære Naturlære til „Bevægelse“.

Geometriske Discipliner.

VII. Kl. A. Stereometrien efter Ramus. Repeteret Geometrien og Trigonometrien efter Mundt samt Stereometrien efter Ramus.

VII. Kl. B. Af Mundts Geometri er læst Tillæget om Lighedannedhed. Hele Trigonometrien er læst efter Mundt.

VI. Kl. Efter Mundts Geometri er læst 345—371, 377—382, 386—403 samt Afsnittet om Korders Beregning 303—313 og Cirkelperiferiens Beregning 314—320, geometriske Konstruktioner efter algebraiske Udtryk

330—344. Hele Geometrien er repeteret efter samme Lærebog.

V. Kl. Mundts Geometri fra Cirkelen til Korders Beregning med Forbigaaelse af 261—264. Desuden er læst 321—329, 345—371. Geometrien er repeteret forfra.

IV. Kl. Mundts Geometri til Cirkelen med Forbigaaelse af 30—39.

III. Kl. Møller: Grundtræk af Læren om Rumstørrelser, hele Bogen.

Arithmetik og Regning.

VII Kl. A. Annuiteter efter Diktat. Steens Arithmetik og Algebra er repeteret.

VII. Kl. B. Steens Algebra er læst fra Logarithmer til Anvendelse af Ligninger. Om Modulen samt Ophævelse af den dobbelte Irrationalitet efter Diktat. Differentsrækker og Kvotientrækker efter Steen.

Hver af 7de Klasses to Afdelinger har haft 6—8 matematiske Opgaver maanedlig til Udarbejdelse hjemme, og 1 Gang i hver Maaned ere to samlede Timer anvendte paa Skolen til Besvarelse af en matematisk Opgave uden noget Hjælpemiddel.

VI. Kl. Steens elementære Algebra fra Rod til Logarithmer. Denne Lærebog er repeteret forfra tiligemed Steens Arithmetik. Klassen har i det sidste Halvaar haft 6—8 matematiske Opgaver maanedlig til Udarbejdelse hjemme.

V. Kl. Efter Steens Arithmetik er læst om Tals Delelighed med 2, 5, 9 samt om største fælles Maal og mindste fælles Mangefold. Steens elementære Al-

gebra til Potenserne af $\sqrt{-1}$ samt Kvadratrodens Uddragning efter Steens Arithmetik, der tillige er repeteret.

IV. Kl. Af Steens Arithmetik er læst og indøvet Proportioner og Decimalbrøk, samt Bogen repeteret forfra. Kvadratrodens Uddragning er praktisk indøvet.

III. Kl. Steens elementære Arithmetik forfra til Proportioner; desuden Tavleregning (Reguladetri) og Hovedregning.

II. Kl. Brøkgregning er indøvet paa Tavlen og ved Hovedregning.

I. Kl. Regning med benævnte hele Tal, paa Tavle og i Hovedet.

Tøgning.

V. Realkl. Retvinklede Projektioner af Linier og Flader, samt begyndt paa Legemers Projektioner.

IV. Kl. Retvinklede Projektioner af Linier og Flader.

III. Kl. Konstruktion af almindelige geometriske Figurer.

II. Kl. Frihaandstegning efter Helsted, 3die og 4de Hefte.

I. Kl. Frihaandstegning efter Helsted, 2det og 3die Hefte.

5. Nærmere Bestemmelser med Hensyn til Gjennemførelsen af den ny Skolelov af 1. April 1871.

Skoleloven af 1. April 1871 findes fuldstændig aftrykt i Ribe Skoles Program for 1871, S. 34 ff. Til at lette denne Lovs Gjennemførelse i dens Enkeltheder er der fra Ministeriet udgaaet følgende Bestemmelser:

1. Kongelig Anordning af 5. Avgust 1871 angaaende Undervisningen i de lærde Skoler.

§ 1. Forinden Nogen kan optages som Discipel i en lærd Skoles 1ste (nederste) Klasse, har han at underkaste sig en Prøve, ved hvilken der fordres: 1. i Modersmaalet: dels Oplæsning af et Stykke af en dansk Læsebog eller Forfatter, dels en skriftlig, med antagelig Sikkerhed i Retskrivning og Skilletegnes Brug nedskreven, Gjengivelse af et to Gange forelæst Stykke, hvilken tillige bedømmes som Prøveskrift; 2. i Tydsk: det vigtigste af Formlæren og en mundtlig Oversættelse fra Tydsk til Dansk af et Stykke i et læst Pensum, der mindst maa udgjøre 100 almindelige Oktavsider; 3. i Fransk: det Vigtigste af den regelmæssige Formlære og 50 Oktavsider af en Læsebog; 4. i Geografi: en Oversigt over hele Geografien efter en kortere Lærebog; 5. i Historie: Oversigt over Verdenshistoriens vigtigste Begivenheder efter en fragmentarisk Lærebog samt Danmarks Historie noget udførligere; 6. i Religion: Bibelhistorien i kort Begreb og Hovedstykkerne af Luthers lille Katekismus; 7. i

Naturhistorie: Pattedyr og Fugle efter en kortfattet Lærebog; 8. i Regning: Færdighed i praktisk Regning saavidt, at alle Regninger i hele og brudne Tal kunne udføres sikkert og bringes i Anvendelse paa simple praktiske Opgaver som dem, der pleje at henføres under Regula de Tri.

§ 2. I Skolens 1ste til 4de Klasse meddeles Undervisningen saaledes: 1. I Modersmaalet gives Undervisningen som hidtil. 2. Undervisningen i de levende Sprog gives alene i Tydsk og Fransk gennem samtlige 4 Klasser. 3. I Latin fremmes Undervisningen igjennem alle 4 Klasser saaledes, at der i 4de Klasse kan læses et Pensum, der i Omfang idetmindste svarer til 1 Bog af Livius eller 2 Bøger af Cæsars Gallerkrig, 50 Kapitler af Ciceros Taler og 1 Bog af Virgils Æneide eller 800 Vers af Ovids Metamorfoser. Grammatiken indøves tillige ved mundtlig og skriftlig Oversættelse fra Dansk paa Latin. 4. I Græsk begynder Undervisningen i 3die Klasse og fremmes saaledes, at der i 4de Klasse kan læses et Pensum, der i Omfang idetmindste svarer til 1 Bog af Xenophons Anabasis og 1 Bog af Homer. 5. I Religion, hvor Undervisningen ophører ved Udgangen af 3die Klasse, gennemgaaes Bibelhistorien efter en udførligere Lærebog, den kristelige Tros- og Sædelære efter en mindre. 6. Historien, saavel Verdenshistorien kortere behandlet som særlig Nordens Historie, maa være gennemgaaet indtil Udgangen af 4de Klasse. 7. Geografien afsluttes ved Udgangen af 4de Klasse, hvor det hele Pensum repeteres. 8. Matematik og Regning. Undervisningen i Arithmetik begynder i 1ste Klasse og fortsættes

igjennem alle 4 Klasser saaledes, at der meddeles: Læren om Addition og Subtraktion, Multiplikation og Division, Potensopløftning og Roduddragning med de derunder forekommende Udviklinger af positive og negative, hele og brudne, rationale og irrationale, reelle og imaginære Størrelser; Hovedsætningerne om Tallenes Egenskaber; Decimalbrøker, Proportioner og Progressioner; Logarithmer med deres praktiske Anvendelser, hvorunder sammensat Rentesregning; Ligninger af første og anden Grad, de første saavel med een som med flere Ubekjendte. Undervisningen i Geometri skal i 1ste Klasse indledes med en paa Betragtning af materielle Former støttet Abstraktion af de første geometriske Begreber, saaledes at Disciplen derved tillige føres til saadan klar Opfattelse af Legemers, Fladers og Liniers Inddeling efter deres Frembringelsesmaade og Beskaffenhed, som uden geometriske Beviser ad Anskuelsens Vej ved Iagttagelse af og Forsøg med legemlige Former kan opnaas. Derefter meddeles et plangeometrisk Kursus af det i Skolerne hidtil sædvanlige Omfang. Undervisningen i Regning slutter sig til den matematiske Undervisning med saadanne Opgaver, som kunne tydeliggjøre Matematikens Anvendelse i det praktiske Liv, derunder ogsaa Beregningen af Arealer og Voluminer, de første støttede til Plangeometriens Læresætninger, de sidste uden matematiske Beviser. 9. I Naturlæren gives en Oversigt over de fysiske Kræfter og Virksomheder med en kortfattet Fremstilling af den uorganiske Kemi. 10. Naturhistorie læres i samme Omfang som hidtil og afsluttes ved Udgangen af 4de Klasse, hvor det hele

Pensum repeteres. 11. Tegning. Frihaandstegning øves i 1ste og 2den Klasse som Indledning til geometrisk Tegning i 3die og 4de Klasse. 12. I Skrivning undervises kun i 1ste og 2den Klasse.

§ 3. Aars- eller Hovedexamen ved Udgangen af Skolens 4de Klasse anstilles saaledes: 1. I Modersmaalet er Prøven alene skriftlig og bestaar i en Stilopgave, der væsentlig gaaer ud paa Fremstilling af et bekjendt Stof. 2. I Tydsk prøves i to ikke læste Steder, et prosaisk og et lettere poetisk, og i det Nødvendige af Grammatiken. 3. I Fransk prøves dels i et opgivet, i Skolen læst Pensum af mindst 100 Oktavsider, dels i et ikke læst prosaisk Stykke og i det Nødvendige af Grammatiken. 4. I Latin anstilles Prøven dels mundtlig i det i det sidste Aar læste Pensum, dels skriftlig ved en let Stil, der holder sig indenfor de væsentlige syntaktiske Regler og det almindeligste Ordforraad og udarbejdes uden Benyttelse af Ordbog. 5. I Græsk og 6. i Historie prøves alene i det i det sidste Aar Læste. 7. I Geografi prøves i det hele læste Pensum. 8. I Mathematik er Prøven dels skriftlig, dels mundtlig. Der forelægges skriftlige Opgaver i praktisk Regning og Arithmetik og lignende Opgaver angaaende en simpel geometrisk Konstruktion eller en geometrisk Sætning, som falder ind under lette Anvendelser af hvad der er læst. Mundtlig prøves ligeledes i Geometri og Arithmetik. 9. I Naturlære og 10. Naturhistorie prøves i det læste Pensum.

§ 4. I Skolens 5te og 6te Klasse meddeles Undervisningen saaledes: a. Fællesfag. 1. Undervisningen i Modersmaalet fortsættes, som den hidtil er given i

7de Klasse. Oldnordisk indtræder i 5te Klasse og fortsættes i 6te. I samme Klasse meddeles en Anvisning til at læse og forstaa Svensk. 2. I Fransk fortsættes Læsningen af Forfattere, derimellem ogsaa Digtere, og den skriftlige Indøvelse af Grammatikens vigtigste Regler. 3. I Tydsk fortsættes Læsningen med vanskeligere Forfattere. 4. I Engelsk begynder Undervisningen i 5te Klasse og fortsættes i 6te. 5. Historie. Det hele Kursus gjenoptages og afsluttes, Verdenshistorien (særlig Perioden efter 1789) i noget større Omfang. — b. Særlige Fag for den sproglig-historiske Afdeling. 1. Latin. Undervisningen fortsættes saaledes, at der ved Udgangen af 6te Klasse er læst og opgives et Pensum, der, uden at deri medregnes, hvad der er læst før Indtrædelsen i 5te Klasse, idetmindste svarer til (af prosaiske Forfattere) 70 Kapitler af Ciceros filosofiske eller retoriske Skrifter, 50 Kapitler af hans Taler, 1 Bog af Livius og 1 Bog af Tacitus, (af Digterne) 2 Bøger af Virgils Æneide, Horats's Breve med ars poetica samt 1 længere og en kortere Bog af hans Oder. Der forudsættes som kursorisk læst i det Ringeste saa meget, som svarer til 3 Bøger af Livius, dog af forskjellige Stilarter. 2. Græsk. Undervisningen fortsættes saaledes, at der ved Udgangen af 6te Klasse er læst og opgives et Pensum, der idetmindste svarer til (af prosaiske Forfattere) 200 Kapitler af Herodot, 1 Bog af Xenophons Erindringer, Platons Apologi og Demosthenes's olynthiske Taler, (af Digterne) 6—8 Bøger af Homer, der tilsammen mindst maa udgjøre 3500 Vers. 3. Naturlære. Undervisningen meddeles paa experimentalt Grundlag; tillige læres Astro-

nomi med en kort mathematisk Indledning. — c. Særlige Fag for den mathematisk-naturvidenskabelige Afdeling. 1. Matematik. Undervisningen heri skal omfatte: a) Arithmetik og Algebra, saaledes at det hele Kursus gives i videre Omfang, hvorved medtages Læren om Permutationer og Kombinationer, Kjædebrøk, Binomialformlen med positiv hel Exponent, den uendelige Kvotientrække, ubestemte Ligninger af 1ste Grad, Determinanter, forsaavidt de lette Løsningen af Ligninger med flere Ubekjendte; b) Stereometri med syntetisk Udvikling af Keglesnittenes Hovedegenskaber; c) Plantrigonometri; d) analytisk Geometri, anvendt paa ret Linie og Cirkel og til Undersøgelse af de vigtigste Egenskaber ved Parabel, Ellipse og Hyperbel; e) Projektionslære, rette Liniers Fremstilling ved deres Projektioner, Planers ved deres Spor, med Anvendelsen paa Fremstillingen af simple Former i Rummet ved deres Projektioner paa en vandret og en lodret Plan samt af deres Udfoldninger i en Plan. 2. Naturlære. Undervisningen fortsættes og omfatter saavel kemisk og mekanisk Physik som Optik, mathematisk behandlede og ledsagede af Forsøg, samt Astro-nomi paa mathematisk Grundlag og Meteorologi. 3. I Naturhistorie til bydes foreløbig kun Undervisning i Mineralogi i 5te Klasse som frit Fag og uden at være Gjenstand for nogen Afgangsexamen.

§ 5. Afgangsexamen anstilles saaledes: a. Fællesfag. 1. I Modersmaalet forelægges, ligesom hidtil, to Opgaver til skriftlig Bearbejdelse, en frit valgt, en anden hentet fra Omraadet af det i Skolen meddelte Kundskabsstof. I Oldnordisk aflægges alene mundtlig

Prøve i et læst Pensum, der maa udgjøre mindst 100 Sider, med Redegjørelse for de i Stykket forekommende Sprogformer. 2. I Fransk anstilles en mundtlig Prøve ved Oversættelse af to Steder af ikke læst Prosa. 3. Tydsk eller Engelsk. Prøven, der alene er mundtlig, bestaar i Tydsk i Oversættelse af to vanskeligere Stykker, et prosaisk og et poetisk, og i Engelsk i Oversættelse af et Stykke læst Prosa, der maa udgjøre mindst 150 Sider, samt af et Sted i en ikke læst lettere prosaisk Forfatter. 4. I Historie forblive Forholdene de samme som hidtil. — b. Særlige Fag for den sproglig-historiske Afdeling. 1. I Latin er Prøven dels skriftlig ved en Oversættelse fra Latin til Dansk, dels mundtlig saavel i det i de to sidste Skoleaar Læste som ved en Oversættelse af ikke læst lettere Prosa. De, som ere forberedte ved Privatundervisning, maa tillige opgive et Pensum, som svarer til Minimum af det indtil Udgangen af 4de Klasse Læste, jfr. § 2 Nr. 3. 2. I Græsk omfatter Prøven det i de to sidste Skoleaar Læste og for dem, som ere forberedte ved Privatundervisning, tillige et Pensum, som svarer til Minimum af det indtil Udgangen af 4de Klasse Læste, jfr. § 2 Nr. 4. 3. I Fransk anstilles foruden den mundtlige tillige en skriftlig Prøve ved en uden Benyttelse af Ordbog udarbejdet let Stil, der kun skal være anlagt paa at prøve Sikkerheden i Formerne og i de syntaktiske Hovedregler. 4. I Naturlære omfatter Prøven det i de to sidste Aar Læste. — c. Særlige Fag for den mathematisk-naturvidenskabelige Afdeling. 1. I Mathematik anstilles Prøven dels skriftlig, dels mundtlig. I Arithmetik og Algebra gives en Beregningsop-

gave, som væsentlig skal prøve Examinandens Færdighed i Udførelsen af Beregninger vedkommende saavel Arithmetik som de geometriske Discipliner, og en Opgave, der især gaar ud paa Anvendelsen af de theoretiske Sætninger. I Geometri gives dels en Opgave i Projektionstegning, dels en Opgave i Anvendelsen af Stereometrien eller Trigonometrien. Mundtlig prøves saavel i Arithmetik som Geometri, i hvilket sidste Fag et Spørgsmaal altid skal angaa analytisk Geometri. 2. I Naturlære er Prøven blot mundtlig og omfatter alt det Læste.

§ 6. Afgangsexamen afholdes i Tiden fra den 15. Juni til den 15. Juli, i de Dage, som, hvad den skriftlige Del angaar, for alle Skoler under Et, og hvad den mundtlige Del angaar, for hver Skole især fastsættes hvert Aar af Kirke- og Undervisningsministeriet. De skriftlige Opgaver tilstilles Skolerne af Ministeriet, der lader sig dem foreslaa af Undervisningsinspektøren for de lærde Skoler eller af en for Afgangsexamen og Tilsynet med de lærde Skoler overhovedet særlig dannet Komite af fag- og undervisningskyndige Mænd. Ved den mundtlige Prøve i ethvert Fag er der ved de offentlige lærde Skoler foruden Examinator tilstede som Censorer en anden af Skolens Lærere og en af Ministeriet dertil hvert Aar beskikket undervisningskyndig Mand, der kan være en Lærer ved en anden lærd Skole, og ved de lærde Privatskoler foruden Examinator to af Ministeriet dertil hvert Aar beskikkede undervisningskyndige Mænd, hvilke i samme Aar skulle udføre Forretningen ved samtlige Privatskoler. De Samme, som deltage i Censuren ved den mundtlige Prøve i et Fag, bedømme den tilsvarende skriftlige

Prøve. Ligeledes bedømmes de skriftlige Udarbejdelser i Modersmaalet af tre Censorer, af hvilke den ene er Læreren i Dansk i Skolens øverste Klasse. Om de Karakterer, hvormed de aflagte Prøver blive at betegne, og om Sammenregningen af disse til at bestemme hele Prøvens Udfald bemyndiges Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet til at give de nærmere Bestemmelser.

§ 7. Ingen Discipel maa optages i 6te Klasse uden at have gennemgaaet samme Skoles 5te Klasse. Under særlige Omstændigheder kan Ministeriet bevilge en Undtagelse fra denne Bestemmelse. Fra 5te Klasse opflyttes efter Skolens Skjøn til 6te Klasse. Disciple, der have gennemgaaet 6te Klasse, have Ret til at indstille sig til Afgangsexamen. Naar en Discipel ønsker at gaa over fra den sproglig-historiske Afdeling til den mathematisk-naturvidenskabelige eller omvendt, maa han for Skolen godtgjøre, at han er i Besiddelse af de Kundskaber og Færdigheder, som i det givne Øjeblik anses for nødvendige, for at han kan deltage i Undervisningen i den nye Retnings særlige Fag. Naar en Discipel fra en anden offentlig lærd Skole ønsker at optages i 5te Klasse, skal han fra den Skole, han forlader, medbringe Vidnesbyrd om at være moden til Optagelse i 5te Klasse. Naar en Discipel, der ikke umiddelbart gaar over fra en offentlig lærd Skole, ønsker at indtræde i en saadan Skoles 5te Kl., maa han foruden at godtgjøre, at han har bestaaet i de Fag, som for hans Retning ere afsluttede, tillige underkaste sig en Prøve i de andre Fag. Afgangsexamen i den nye Skikkelse holdes 1ste Gang ved

Udgangen af Skoleaaret 1874—75. Hovedexamen i 4de Klasse med den denne ved Loven af 1ste April 1871 § 5 tillagte Retsvirkning afholdes 1ste Gang ved Udgangen af Skoleaaret 1872—73. Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet bemyndiges til at give de nærmere Bestemmelser om Undervisningen i Sang og Gymnastik ligesom til at bevilge de Lempelser, som Overgangen fra den tidligere Skoleplan til den nye gjør nødvendige.

2. Cirkulære til Rektorerne ved de lærde Skoler, af 9de April 1871.

Under Henvisning til den under 5te d. M. udgaaede kongelige Anordning, indeholdende nærmere Bestemmelser angaaende Undervisningen i de lærde Skoler, skal Ministeriet til Forstaaelse og Anvendelse af de deri givne Forskrifter og til Fuldstændiggjørelse af disse med Hensyn til forskjellige Enkeltheder ikke undlade at meddele følgende Bemærkninger og Regler, som blive at iagttage efter den nye Ordning af Undervisningen.

Ministeriet maa fremhæve Vigtigheden af, at Optagelsesprøven holdes med Omhu, og at, hvad der er bestemt, fordres saaledes tilegnet, at Skolen virkelig kan bygge derpaa som Kundskab, Færdighed og vundet Øvelse og som en Forberedelse, der strax gjør det lettere for Skolen at sammenarbejde Disciplene og føre dem frem i Forening, da det i modsat Fald er at befrygte, at de fire første Klasser ville faa for meget at gjøre.

Som Lærebøger, der i Omfang omtrent svare til, hvad der i Anordningen er ment, naar der i Alminde-

lighed hentydes til kortere eller kortfattede Lærebøger, skal Ministeriet nævne: i Geografi: Thriges eller Rimestads mindre Bøger eller Erslevs Bog Nr. 3, i Historie Kofods, i Bibelhistorie Balslevs, i Naturhistorie Lützens eller Feddersens mindste Lærebog.

Skolernes Rektorer ville selv erkjende Nødvendigheden af at bruge den dem ved Lovens § 3 givne Bemyndigelse til at dispensere fra Aldersbestemmelserne om Disciplenes Optagelse i Skolen med Varsomhed, og bliver det fremtidigt at iagttage, at der i de aarlige Programmer indføres de ny optagne Disciples Fødselsaar og Fødselsdag.

Skjøndt vistnok Skolen under almindelige Forhold helst bør indtage et negativt Standpunkt i Retskrivningsspørgsmaalet, saaledes at den ikke optager Noget, førend Sprogbrugen med Sikkerhed har tilegnet sig det, maa det dog erkjendes, at den Gjæring, hvori Retskrivningsspørgsmaalet for Tiden befinder sig, indeholder en stærk Opfordring til at gjøre nogle positive Skridt for at opnaa en større Sikkerhed og Ensartethed. Ministeriet erkjender imidlertid, at der her maa gaas frem med Varsomhed, og skal derfor indskrænke sig til den Udtalelse, at det maa anses ønskeligt, om Skolerne efterhaanden bestræbe sig for i det Væsentlige at slutte sig til den fra et Antal Mænd (H. N. Clausen med Flere) under 21de Juli 1870 fremkomne Udtalelse om, hvad der efter de senest om dette Anliggende i Stokholm førte Forhandlinger synes strax at kunne optages som Regel. Men i ethvert Fald bør ingen Skole fjerne sig længere fra den overleverede og i det Hele i de offentlige Aktstykker fulgte

Form. Det maa da antages, at de nye Disciple, der melde sig til Optagelse i Skolerne, efterhaanden ville være underviste i det Væsentlige efter de samme Regler.

Skolernes Rektorer bemyndiges til at fritage de konfirmerede Disciple i 3die Klasse for Deltagelse i Religionsundervisningen.

Med Hensyn til Undervisningen i Mathematik i de 4 nederste Klasser vil det erindres, at, for at det, der skal læres, skal have nogen virkelig Betydning, maa det være fuldstændig opfattet og tilegnet saaledes, at det kan bruges. Der maa derfor lægges en ikke ringe Vægt paa den praktiske Regning, saaledes at det matematiske Grundlag for denne er forstaaet, og at der er erhvervet Sikkerhed i Udførelsen, hvortil ogsaa hører Øvelse i paa passende Sted at bruge de for saa mange Regninger fordelagtige Logarithmer. Ved Prøven, navnlig ved de skriftlige Opgaver, maa der ikke gaas ud over det Standpunkt, som hidtil har været fastholdt ved Realafgangsexamen af højere Grad.

Naar der under Arithmetik som en Forøgelse af Stoffet er tilføjet: Hovedsætningerne om Tallenes Egenskaber, maa Ministeriet udtrykkeligen tilføje, at der herved væsentlig sigtes til Sætningerne om Tals Delelighed (omtrent hvad der derom indeholdes i Schiødtes Tillæg til den elementære Algebra).

Ved den indledende Undervisning i Geometri kunne passende Steens Hovedformer i Rummet eller C. F. C. Møllers Grundtræk af Læren om Rumstørrelser lægges til Grund.

Ministeriet maa anse det særdeles ønskeligt, at den fælles Undervisning i Tegning i de to nederste Klasser, saa vidt ske kan, lægges i Mathematikleerens Haand og sættes saaledes i Forbindelse med den matematiske (geometriske) Undervisning, at Frihaandstegning øver Øjet og Haanden paa simple Former og støtter den geometriske Anskuelse. I 2den Klasse maa der navnlig lægges an paa, at Disciplene erhverve Færdighed i Brugen af Instrumenterne (Passer og Lineal), saaledes at derved den egentlige geometriske Tegning kan være forberedt, der i 3die og 4de Klasse indtræder for den ene Række Disciple, og som skal vejlede til geometriske Konstruktioner, ved hvilke Renlighed og Nethed i Udførelsen maa paases.

I Naturlære er Undervisningen i de 4 nederste Klasser tilsigtet anlagt efter et Maal, der medfører en vis Afslutning uden at forudsætte en matematisk Indsigt eller i det Hele en Modenhed, som endnu ikke er tilstede, ligesom der ogsaa er taget Hensyn til at undgaa en ligefrem Gjentakelse i 5te Klasse. Det fysiske Kursus maa omfatte:

Legemernes almindelige Egenskaber, Rumopfyldning, Sammenhængskraft og Delelighed. Legemernes Tilstandsformer og Modifikationer deraf. — Tyngden. Vægt. Vægtfylde. Alle Legemer ere lige tunge. Tyngden er en almindelig Tiltrækning. Tyngdepunktet. Vædskers Tryk i alle Retninger. Luftens Tryk. Barometret. Luftpompen og Forsøg dermed. Luftens Vægtfylde. Luftballonen. — Sammenhængskraft og Vedhængning. — Magnetiske Grund-

fænomener. Magnetnaalens Retning. Jordens Magnetkraft. — Elektriske Grundfænomener. Elektricitet ved Fordeling. Elektroskoper. Elektrisermaskinen. Elektrisk Ledning. Leydnerflasken. Kondensator. Elektrofor. — Bevægelse betragtet som Virksomhed. -- Lyden. Dens Hastighed og Tilbagekastning. Toner. — Lyset. Dets Tilbagekastning og Brydning. Farveadspredelse. — Varme. Legemernes Udvildelse. Thermometret. Smeltning. Fordampning. — Virkninger af den elektriske Udladning.

Dertil maa knytte sig en kortfattet Fremstilling af den uorganiske Kemi, saa at det Hele bliver en fyldig propædeutisk Indledning til Naturlæren, omtrent som Johnstrups Lærebog.

I Skrivning bør Undervisningen nok saa meget beregnes paa, at Disciplene faa en fast, som paa, at de faa en smuk Haandskrift, og ved de skriftlige Arbejder bliver det at paase, at Disciplene vænne sig hertil. For at Disciplene kunne opnaa Fasthed og en flydende Skrift, overlader Ministeriet det til Skolen, hvorvidt det findes rigtigt kun at indøve de latinske — ikke de gothiske — Bogstaver.

Med Hensyn til Opgaverne til de skriftlige Prøver ved 4de Klasses Hovedexamen, om hvilke der først bliver Spørgsmaal i 1873, maa Ministeriet forbeholde sig at tage Bestemmelse, om de blive at tilstille Skolerne fra Ministeriet, eller om det kan overlades Skolerne selv at give disse.

Om Undervisningen i 5te og 6te Klasse skal det først i Almindelighed bemærkes, at, naar der paa det

Skolerne ved Skrivelse af 12te f. M.*) tilstillede Udkast til en Fag- og Timefordeling paa den naturvidenskabelig-mathematiske Side findes respektive 3 og 2 Timer af de 30 ugentlige Timer uanvendte, da er Tanken dermed, at det overlades til Rektor efter bedste Skjønnende og efter Forholdene ved de enkelte Skoler at anvende disse til at styrke Disciplenes sproglige og litterære Udvikling og til at supplere noget af det, som Disciplene af en anden Retning opnaa igjennem deres klassiske Studier.

Da der ved Loven af 1ste April d. A. er givet Disciplene i 5te og 6te Klasse Valget mellem Tydsk og Engelsk, er det en Selvfølge, at kun det ugentlige Timetal, som hertil henlægges for det ene af Fagene, bliver at henregne under de 30 ugentlige Timer, som ikke maa overskrides, og at den Discipel, som har valgt det ene af Fagene, ikke kan gjøre Fordring paa at deltage i Undervisningen ogsaa i det andet Fag.

---

*) I den nævnte Skrivelse ytrede Ministeriet blandt Andet ved at fremsende det omtalte Udkast til en Plan for Fag- og Timefordelingen for de lærde Skolers studerende Disciple — hvilket Udkast var udarbejdet af en Kreds af Mænd, som Ministeriet havde sammenkaldt for at drøfte Spørgsmaalene om Gjennemførelsen af Loven af 1ste April 1871 om Undervisningen i de lærde Skoler —, at det var en Selvfølge, at denne Plan ikke maatte betragtes som en almindelig og ufravigelig Norm i dens Enkeltheder, men at Erfaringen og Forholdene i de enkelte Skoler tvertimod kunde foranledige fuldkommen berettigede Afvigelser fra samme, hvad der i saa Fald saa meget mindre kunde være Noget til Hinder for, som de aarlige Fag- og Timefordelinger ligesom hidtil bleve

Hvad Undervisningen i Mathematik angaar, vil det bemærkes, at Stereometrien og Trigonometrien ere bortfaldne for de Disciple, der følge den sproglig-historiske Retning. Den herved fremkomne Mangel i deres matematiske Dannelse maa søges nogenlunde udfyldt dels ved den Maade, paa hvilken Geometrien fremtidig indledes, dels ved det Omfang, som man i de 4 nederste Klasser giver Regneøvelserne ved Optagelse af Liniers, Arealers og Voluminers Beregning,

at forelægge Ministeriet til Approbation. — Den omtalte Plan gik iøvrigt ud paa følgende Fordeling, hvorved det bemærkes, at F. S. og M. i samme betegne henholdsvis Fællestimerne og de for den sproglig-historiske og for den matematisk-naturvidenskabelige Afdeling særlige Timer.

	1. Kl.	2. Kl.	3. Kl.	4. Kl.	Sum af Timer	5. Kl.	6. Kl.
			S.F. M	S.F. M.		S.F. M.	S.F. M.
Dansk	3	2	2 1	2 1	9+2	4	4
Tydsk	2	2	2	2	8	2*)	2*)
Fransk	3	3	2	2	10	3	3
Latin	6	8	7	8	29	9	8
Græsk	„	„	5	5	10	6	6
Religion . . .	2	2	2	„	6	„	„
Historie . . .	2	2	3	2	9	3	4
Geografi . . .	2	2	1	2	7	„	„
Mathem. og Tegning . . .	6	6	4 2	5 2	21+4	10	10
Naturhist. . .	2	2	2	2	8	„	„
Naturlære . .	„	„	2	2	„ 4	3 5	3 5
Skrivning . .	2	1	„	„	3	„	„
	30	30	5 25 5	5 25 5		18 12 15	17 13 15

*) eller Engelsk.

dels endelig ved i Naturlæren, som hidtil i 7de Klasse, at optage det Simpleste af Astronomien. Man vil saaledes kunne komme til en Afslutning, hvorved Muligheden af en Beregning af Liniers Længde i Almindelighed ved Hjælp af andre givne Længder i Forbindelse med Vinkler bliver forstaaet.

Med Hensyn til Fordringerne for dem, der følge den matematisk-naturvidenskabelige Retning, i analytisk Geometri, hvilken Disciplin først vil blive paa-begyndt om 2 Aar, forbeholder Ministeriet sig en nærmere Udtalelse.

For de Disciple, der følge den matematisk-naturvidenskabelige Retning, behandles Naturlæren saaledes, at den paa den ene Side, som væsentlig Del af Grundlaget for en almindelig Dannelselse, kan give en virkelig, om end begrændset Indsigt, ikke i Videnskabens, men i Naturens Væsen og paa den anden Side vise sig som en Del af et Hele ved at støtte sig til Mathematiken og igjen støtte den ved Anvendelsen af Sætninger paa Naturens Fænomener. Behandlingen maa være matematisk der, hvor Stoffets Beskaffenhed naturligst kræver en matematisk Behandling, men dog tillige saaledes, at Experimentet ikke forsømmes, hvor det kan paavise Rigtigheden af de ad matematisk Vej vundne Resultater, eller hvor det ad Erfaringens Vej fører til at kjende Naturens Love. Fysiken maa støttes til det i det foreløbige Kursus alt vundne Udbytte, der bestandig maa vedligeholdes; den bør behandles temmelig omfattende, dog saaledes at man ikke taber sig i videnskabelig Detail, i Kabinetsexperimenter eller i detaljerede Beskrivelser af Instrumenter. Astronomien

meddeles efter en mindre Lærebog, men i Lighed med Fysiken paa mathematisk Grundlag. Til dens Brug maa meddeles den sfæriske Trigonometris Grundformler.

For Naturhistoriens Vedkommende er det en Selvfølge, at der kun kan anvises Tid til dette Fag, forsaavidt det kan ske uden Afbræk for de ubetinget foreskrevne Fag og uden Overbebyrdelse af Disciplene. Ministeriet finder det derfor rigtigst, at man foreløbig udsætter det, indtil nogen Erfaring er indvunden, og det saa meget mere, som der ogsaa maa indrømmes Lærerne nogen Tid til at overtænke og forberede et saadant Kursus udover det hidtil satte Maal.

Ved § 7 i den kongelige Anordning af 5te d. M. er det forbeholdt Ministeriet at tage de yderligere Bestemmelser om Sang og Gymnastik. Skjøndt nu Spørgsmaalet navnlig om Gymnastiken af Ministeriet vil blive taget under nærmere Overvejelse, maa man dog foreløbig ønske, at Skolerne selv ville bidrage til en kraftigere Udvikling af Gymnastiken ved dertil at anvende nogen af den ved det ugentlige Timetals Indskrænkning indvundne Tid.

3. Bekjendtgjørelse om Karaktergivningen m. v. i de lærde Skoler, af 9de Avgust 1871.

Efter den Ministeriet ved § 6 i den kongelige Anordning af 5te d. M. angaaende Undervisningen i de lærde Skoler dertil givne Bemyndigelse fastsættes her ved de nærmere Regler for Karaktergivningen saaledes:

Ved Afgangsexamen gives følgende Specialkarakterer:

a) i Fællesfagene:

For hver af de to Opgaver i Modersmaalet og for hvert af følgende Fag: Oldnordisk, Fransk, Engelsk eller Tydsk og Historie gives 1 Karakter, hvis Værdi fordobles i Fransk og Historie.

b) i de særlige Fag for den sproglig-historiske Afdeling:

For den skriftlige Oversættelse i Latin, den mundtlige Prøve i det Læste i Latin og den mundtlige Oversættelse af et ikke læst Stykke i Latin, for Græsk og for Naturlære gives i hver Prøve 1 Karakter, hvis Værdi fordobles i Græsk.

c) i de særlige Fag for den matematisk-naturvidenskabelige Afdeling:

For skriftlig Arithmetik, mundtlig Arithmetik, skriftlig Geometri, mundtlig Geometri, mekanisk Fysik med Optik og kemisk Fysik med Astronomi og Meteorologi gives 1 Karakter for hver Prøve.

Altsaa i Alt 14 Karakterer.

Ved Hovedexamen i 4de Klasse gives følgende Karakterer:

For Dansk, skriftlig, Tydsk, Fransk, Latin, skriftlig og mundtlig, Historie, Geografi, Naturhistorie, Arithmetik, skriftlig og mundtlig, Geometri, skriftlig og mundtlig, og Græsk eller Naturlære gives for hvert Fag 1 Karakter, der fordobles i Latin.

Altsaa i Alt 11 Karakterer.

Specialkaraktererne ere: ug, mg, g, tg, mdlg og slet, der betragtes som staaende lige langt fra hinan-

den, svarende til Talværdierne: 6, 5, 4, 3, 2, 1. Til disse Karakterer kan der føjes $\div$ eller $\div$, der forhøjer eller nedsætter Karakteren med $\frac{1}{3}$: altsaa $ug \div = 5\frac{2}{3}$, $mg \div = 5\frac{1}{3}$, $mg \div = 4\frac{2}{3}$, $g \div = 4\frac{1}{3}$ o. s. v.; dog maa der ikke gives nogen Karakter over ug eller under slet.

Naar der ved Sammenlægning af de enkelte Censurers Karakterer fremkommer andre Brøker end Trediedele, reduceres de til den nærmest liggende Trediedel, saaledes at, hvad der er $\frac{1}{6}$ eller derover, gjøres til $\frac{1}{3}$ og, hvad der er under $\frac{1}{6}$, bortkastes.

Ved Hovedkarakterens Uddragning af Specialkaraktererne benyttes en anden Skala, hvori ug har Værdien 8, mg 7, g 5, tg 1, $mdlg \div$ 7 og $slet \div$ 23 og, naar Mellemkaraktererne medtages, $ug \div$ regnes $= 7\frac{2}{3}$, $mg \div = 7\frac{1}{3}$, $mg \div = 6\frac{1}{3}$, $g \div = 5\frac{2}{3}$, $g \div = 3\frac{2}{3}$, $tg \div = 2\frac{1}{3}$, $tg \div = 1\frac{2}{3}$, $mdlg \div = \div 4\frac{1}{3}$, $mdlg \div = \div 12\frac{1}{3}$ og $slet \div = \div 17\frac{2}{3}$.

Ved Afgangsexamen udregnes Hovedkarakteren af samtlige 14 Specialkarakterer, saaledes at der til 1ste Karakter med Udmærkelse kræves 105 Points,

„ 1ste Karakter	84	—
„ 2den Karakter	63	—
„ 3die Karakter	42	—

hvorved $\frac{1}{2}$ eller derover regnes for 1 og Brøker under $\frac{1}{2}$ bortkastes.

I Examensvidnesbyrdet indføres samtlige Specialkarakterer med deres nøjagtige Talværdi og til Slutning Hovedkarakteren som Resultat af den samlede Talværdi.

For at bestaa ved 4de Klasses Hovedexamen med den i Lov af 1ste April d. A. § 5 givne Retsvirkning

kræves mindst 33 Points som samlet Talværdi af alle 11 Karakterer. I 5te Klasse kan ingen Discipel opflyttes, naar han ikke mindst har opnaaet 15 Points for de Fag, der afsluttes enten for den sproglig-historiske eller mathematisk-naturvidenskabelige Afdeling.

Hvor ved 4de Klases Hovedexamen Karaktererne for mundtlig og skriftlig Prøve skulle sammenlægges, gjælde disse ligemeget.

Ved Prøven til Afgangsexamen i mekanisk Fysik og Optik, hvor disse to Discipliner give 1 Karakter, gjælde Karaktererne respektive 2 mod 1. Ved Prøven i kemisk Fysik med Meteorologi og Astronomi bidrage de to første Discipliner med $\frac{2}{3}$ og Astronomien med $\frac{1}{3}$ til Karakteren. I begge Tilfælde foregaar Reduktionen til Trediedele først efter Sammenlægningen af de enkelte Karakterer, som bidrage til hele Karakteren, saaledes at f. Ex. Censorernes Karakterer for mekanisk Fysik fordoblede lægges sammen med deres Karakterer for Optik og dividerede med 9 give Karakteren i Faget, reduceret efter ovenstaaende Regel om fulde Trediedele.

Det er Censorerne og den examinerende Lærer aldeles uforment at bestemme Fagkarakteren ved fri Diskussion og fælles Skjøn, saa at den formelige Votering med Tal, Sammenlægning og Division kun benyttes, hvor Resultatet ikke kan vindes ad hin Vej.

4. Bekjendtgjørelse om Ferier ved de lærde Skoler, af 9de Avgust 1871.

Paa derom af Ministeriet nedlagt allerunderdanigst

Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under 5te d. M. allernaadigst at bifalde:

1) at Skoleaaret fremtidig begynder den 15de August, og at den aarlige Sommerferie gaar fra den 15de Juli til den 14de August, begge inklusive, dog at i de Aar, hvor den 15de August falder paa en Lørdag, Ferien og som Følge deraf ogsaa Examen begynder enten een Dag tidligere eller sildigere, saaledes at det nye Skoleaar begynder enten en Fredag eller en Mandag;

2) at Skolernes Rektorer bemyndiges til i Tiden mellem Skoleaarets Begyndelse og Julen at give to Søgnedage og en Søndag fri, dog at, hvor der er en Markedsdag, Skyttelagsdag eller anden lokal Fridag, denne da benyttes som den ene af de to Søgnedage, og at Frieftermiddagene i Tiden fra Paasken til Sommerferien da bortfalde;

3) at Skolernes Rektorer bemyndiges til at udvide Pintseferien til en hel Uge, imod at Juleferien indskrænkes med et tilsvarende Antal Dage.

5. Bekjendtgjørelse om Forandring i Fordringerne ved Afgangsexamen for Realdisciple og ved almindelig Forberedelsesexamen, begge af højere Grad, af 25de August 1871.

Paa derom af Ministeriet nedlagt allerunderdanigst Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under Dags Dato allernaadigst at bifalde som følger:

Fordringerne ved Afgangsexamen for Realdisciple og ved den almindelige Forberedelsesexamen ved Universitetet, begge af højere Grad, skulle herefter være

de samme, som ved Anordningen af 5te Avgust d. A. § 3, jfr. § 2 og Lov af 1ste April d. A. om Undervisningen i de lærde Skoler § 5, ere fastsatte for Hovedexamen ved Udgangen af 4de Klasse for Disciple, der følge den mathematisk-naturvidenskabelige Retning, dog med følgende nærmere Bestemmelser:

1. Prøven i Latin bortfalder; derimod prøves der i Engelsk dels i et læst Pensum af mindst 200 Oktavsider, dels i et ikke læst prosaisk Stykke og i det Nødvendige af Grammatiken.

2. Prøven i Tydsk er ikke blot mundtlig, men tillige skriftlig ved en uden Brug af Ordbog udarbejdet let Stil.

3. Prøven i Historie omfatter Alt, hvad der fordrer læst i Skolen indtil Udgangen af 4de Klasse.

I den nye Form afholdes ovennævnte Examina første Gang i Sommeren 1873.

Medens den ved Bekjendtgjørelse af 18de Septbr. 1855 § 7 for Farmaceuter befalede Prøve i Latin forøvrigt vedbliver, bortfalder den dog for dem, der have bestaaet Hovedexamen ved Udgangen af 4de Klasse i en lærd Skole og ved samme i mundtlig Latin mindst have opnaaet Karakteren „godt“.

6. Cirkulære til Rektorerne ved samtlige de lærde Skoler, af 26de Avgust 1871.

Ved allerhøjeste Resolution af 25de d. M. er der givet Ministeriet Bemyndigelse til at ordne Realundervisningen i de lærde Skoler saaledes, at denne saa vidt, som det lader sig forene med dens særlige Karakter, slutter sig til Undervisningen for de studerende

Disciple. Ministeriet skal derfor, med Henvisning til de to under Gaars Dato udgaaede Bekjendtgjørelser dels angaaende Forandring i Fordringerne ved Afgangsexamen for Realdisciple og ved den almindelige Forberedelsesexamen, begge af højere Grad, dels om Karaktergivningene ved bemeldte Examina, herved meddele Følgende til fornøden Iagttagelse:

De i Lov af 1ste April d. A. om Undervisningen i de lærde Skoler §§ 2 og 4 indeholdte Bestemmelser om Nedlæggelsen af de to nederste Klasser og Indskrænkningen af Undervisningen til 30 ugentlige Timer finde ogsaa Anvendelse for Realdisciplene.

Den øverste toaarige Realklasse bliver at dele i to etaarige Klasser.

Optagelsesprøven for Realdisciple bliver den samme, som er bestemt for studerende Disciple ved Anordningen af 5te d. M.

I alle Fag, som ere fælles for Realdisciplene og de studerende Disciple, skal — forsaavidt Discipeltallet ikke derfor lægger nogen Hindring i Vejen — Undervisningen ogsaa være fælles.

Af det Skolerne tilstillede Udkast til en Lektionsplan for Realklasserne*), beregnet paa 30 ugentlige Timer,

---

*) Det nævnte Udkast til en Lektionsplan for Realklasserne tilstilledes Skolerne ved den i Kirke- og Undervisningsministeriets Cirkulære af 9de August omtalte Skrivelse af 12te Juli d. A. sammen med Udkastet til en Plan for Fag- og Timefordelingen for de lærde Skolers studerende Disciple, se Ministerialtidendens Nr. 38 A Side 157, og den i Noten sammesteds fra den nævnte Skrivelse optagne almindelige Udtalelse gjaldt ogsaa om

vil det fremgaa, hvorledes man har tænkt sig det Antal Timer, som gives de studerende Disciple i Latin, anvendt til den særlige Undervisning for Realdisciplene.

7. Cirkulære til samtlige Rektorer ved de lærde Skoler og Bestyrere af private Latin- og Realskoler, af 26de Oktober 1871.

En af Rektorerne ved de lærde Skoler har begjært Ministeriets Bestemmelse om, hvilke Fordringer der efter Anordning Nr. 124 af 5te Avgust d. A. § 3 Nr. 8 ved den skriftlige Prøve ved 4de Klasses Hovedexamen kunne stilles til Disciplene i Mathematik, forsaavidt der skal forelægges dem en Opgave angaaende en simpel geometrisk Konstruktion eller en geometrisk

---

det paagjældende Udkast, der var udarbejdet af den der omtalte Kreds af Mænd. Ved at fremsende dette Udkast ytrede Ministeriet derhos allerede foreløbig, at Undervisningen for de lærde Skolers særlige Realdisciple formentlig lod sig ordne saaledes, at disse Disciple kunde i de fremtidige tvende første Realklasser (hidtil 3die og 4de Realklasse) følges med Disciplene i henholdsvis 1ste og 2den (hidtil 3die og 4de) studerende Klasse og i de tvende følgende Realklasser (3die og 4de, hidtil 5te Realklasse) med de tilsvarende studerende Klasses Disciple af den matematisk-naturvidenskabelige Afdeling i samtlige Fag undtagen selvfølgelig i Latin, hvilket Fags Timer for Realdisciplene vilde blive at anvende til Engelsk samt til Tydsk, Historie, geometrisk Tegning og Skrivning. Udkastet, der netop var udarbejdet med denne Tanke for Øje, gik iøvrigt ud paa følgende Fordeling, hvorved bemærkes, at „St.“ og „R.“ i samme betegne særlige Timer henholdsvis for de studerende og for Realdisciplene, og at „F.“ derimod betegner Fællestimer, hvoraf dog

Sætning, som falder ind under lette Anvendelser af, hvad der er læst.

Efterat Ministeriet herom har brevvexlet med Undervisningsinspektøren for de lærde Skoler, er Spørgsmaalet blevet afgjort derhen, at det herfra vil blive paaset, at der ikke gives andre Konstruktionsopgaver end saadanne, der allerede hidtil ere blevne ansete for indbefattede i det geometriske Kursus som gaaende ud paa Løsning af deri optagne Problemer uden Spørgsmaal om anden Tegning end den nødvendige simple Oplysning ved Linier med Passer og Lineal. Hertil har Ministeriet dog føjet, at dette ikke udelukker, at der kan blive givet Disciplene af den mathe-

de med en Stjerne mærkede kun ere tænkte som Fællestimer med de studerende Disciple af den mathematisk-naturvidenskabelige Retning:

	1. Kl.		2. Kl.		3. Kl.		4. Kl.					
	St.	F. R.	St.	F. R.	St.	F. R.	St.	F. R.				
Dansk	3		2		3*		2*					
Tydsk	2	1	2	1	2	1	2	1				
Fransk	3		3		2		2					
Engelsk		3		4		3		3				
Latin	6		8		7		8					
Religion	2		2		2							
Historie	2		2		3		2	1				
Geografi	2		2		1		2					
Naturhistorie	2		2		2		2					
Naturlære					2*		2*					
Mathematik med Regning og geometrisk Tegning	6		6		6*		7*					
Tegning		2		2		2		2				
Skrivning	2		1	1		1		1				
	6	24	6	8	22	8	7	23	7	8	22	8

matisk-naturvidenskabelige Retning en herfra forskellig Opgave (en særlig Konstruktions- og Tegneopgave) paa Grundlag af den dem meddelte særlige Undervisning i geometrisk Tegning.

8. Skrivelse til Rektor for Aarhus Kathedralskole, af 30te November 1871.

I behagelig Skrivelse af 20de f. M. har Hr. Professoren begjært Kirke- og Undervisningsministeriets Resolution med Hensyn til efternævnte to Spørgsmaal:

om en Discipel kan tage Realafgangsexamen af højere Grad og dimitteres uden at være konfirmeret, forudsat at han hører til Folkekirken og agtes siden konfirmeret;

om en Discipel under samme Forudsætning kan opflyttes i 7de Klasse uden at være konfirmeret.

Efterat Ministeriet om Sagen har brevvexlet med Undervisningsinspektøren for de lærde Skoler, skal man herved tilbagemelde, at, skjøndt det maa erkjendes for ønskeligst, at Disciplene ikke afslutte deres Skolegang ved Realafgangsexamen, uden at de ved Konfirmationsforberedelsen have faaet den for deres Alder passende religiøse Paavirkning og Udvikling, og skjøndt det er saa langt fra, at Ministeriet har tænkt sig, at Konfirmationsforberedelsen skulde for Skolearbejdets Skyld udskydes, at meget mere Ministeriets Cirkulære af 9de Avgust d. A. gaar ud fra den almindelige Forudsætning, at Disciplene endog paa et tidligere Stadium ere blevne konfirmerede, finder Ministeriet dog, at det ikke kan nægtes den Discipel, som iøvrigt opfylder Betingelserne for at underkaste sig Realafgangsexamen, at indstille sig til Prøven, alene

fordi han ikke er konfirmeret. Af samme Grund formener Ministeriet ogsaa, at Oprykningen i 7de (den nye 5te) Klasse ikke ubetinget bør gjøres afhængig af, at Disciplen forinden er bleven konfirmeret.

9. Skrivelse til Rektor for Frederiksborg lærde Skole, af 11te December 1871.

I tjenstligst Svar paa Hr. Rektorens Forespørgsel i behagelig Skrivelse af 28de f. M. om Fortolkningen af Nr. 3 i Bekjendtgjørelse Nr. 127 af 9de Avgust d. A. om Ferier ved de lærde Skoler skal Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet herved melde, at der Intet findes at være til Hinder for at udvide Pintseferien med een, to eller tre Dage, naar blot det tilsvarende Dagetal afkortes i Juleferien.

10. Skrivelse til Bestyreren af Vordingborg Real-skole, af 13de Januar 1872.

Med Hensyn til at De i Skrivelse af 12te November f. A. har forespurgt, om hele Verdenshistorien og Nordens Historie skulle være gennemgaaede til Udgangen af de lærde Skolers (nye) 4de Klasse, og, i bekræftende Fald, har bedet om en Vejledning med Hensyn til Lærebøgerne, skal Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet efter Brevvexling med Undervisningsinspektøren for de lærde Skoler herved tilbage melde, at Historien i sin Helhed maa være gennemgaaet inden det nævnte Tidspunkt, ved hvilket Afslutning for Realisternes Vedkommende finder Sted, idet man tilføjer, at som Lærebøger hidtil ere benyttede Bohrs og Blochs-Thrighes Bøger, hvis Stof dog for det

omhandlede Kursus noget maa afkortes i enkelte Punkter, navnlig i den nyeste Historie, men at, saa vidt Ministeriet bekendt, en sammenhængende, noget kortere, netop paa dette Kursus beregnet historisk Lærebog er under Udarbejdelse.

11. Skrivelse til Bestyrerne af Værnedamsvejens Latin- og Realskole, af 15de Januar 1872.

Foranlediget ved de Herrers Forespørgsel i behagelig Skrivelse af 29de f. M., om Bestemmelsen i § 8 af Bekjendtgjørelsen af 18de September 1855, at vedkommende Skole ogsaa kan prøve Realdisciple i det Pensum Latin, som fordres for Adgang til farmaceutisk Examen, ogsaa gjælder de private Skoler, som have Ret til at holde Realafgangsexamen, skal Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet herved tilbagemelde, at dette maa besvares bekræftende, hvorhos man med Hensyn til Prøvens Omfang m. V. skal henvise til Bekjendtgjørelserne af 1ste Avgust 1857 § 6, 27de Maj 1859 § 1 Litra h (jfr. Lindes Meddelelser om Skolevæsenet for 1849—56 Side 184—6) og af 12te Marts 1861 Post 7 (jfr. Lindes Meddelelser om Universitetet for 1857—63 Side 119) og tilføje, at Attesten om Prøven udstedes uden Betaling.

---

6. Bibliotheket og de videnskabelige Samlinger.

Skolens Bibliothek og videnskabelige Samlinger have, siden den i forr. Aars Program S. 39 ff. meddelte Beretning om Tilvæksten, dels ved Forsendelser fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, dels ved Indkjøb hos Boghandlere, paa Auktioner og underhaanden, dels ogsaa ved Gave modtaget følgende Forøgelse.

A. Nyere Sprogs Litteratur.

- Annaler for nordisk Oldkyndighed. 1840—41.
 — for nord. Oldkynd. og Hist. 1846—50.
 Arentzen, Kr.: Baggesen og Oehlenschläger. II.
 Aufseher (Der nordische) herausgeg. v. J. A. Cramer.
 B. 1—3. Kopenh. u. Leipzig 1760—70.
 Baden, G. L.: Bidrag til Prof. Jakob Baden's Levnet.
 Kbh. 1800.
 Bagge, O. O.: Sommeraftenen paa Sanderumgaard.
 Kbh. 1808. — 4to.
 Bajer, Fred.: Samlinger til jævnførende nordisk Lyd-
 og Retskrivningslære. Kbh. 1871.
 Bericht (Erster bis vierter, sechster bis achter) der
 Königl. Schl.-Holst.-Lauenb. Gesellschaft für die
 Samml. u. Erhalt. vaterländ. Alterthümer. Kiel
 1836—43.
 Boklexikon (Svenskt). II. 15. 16.
 Braun, Vilh. v.: Dikter. B. 1. Tredje uppl. — B. 2.

- Andra uppl. — Nyare dikter. Andra uppl. Stockholm 1844.
- Bredsdorff, J. H.: Bidrag til Forklaring af Ptolemæuses Efterretn. om de nord. Lande, (af „Skandin. Litteraturs. Skr.“ XX.)
- Calderon de la Barca: Dorotea og Gomez Arias. Romant. Trag. Bearb. Kbh. 1840.
- Engelstoft, L.: Om den Indflydelse, Opdragelsen, især den offentlige, kan have paa at indplante Kiærlighed til Fædrelandet. Kbh. 1802. — 4to.
- Flemløses (Pet. Jacobsen) elementiske og jordiske Astrologie — paany udg. af F. N. Friis. Kbh. 1865.
- Folkeviser (Danm. gamle), udg. af Sv. Grundtvig. IV, 3.
- For Ide og Virkelighed. 1871, H. 6—12. 1872, H. 1—3.
- Forordninger, som ere udgangne siden Recessen Anno 1643 — og til Anno 1664. Kbh. 1664. — 4to.
- Hauch, C.: Minder fra min første Udenlandsreise Kbh. 1871.
- (Holberg, L.) Bidrag til L. H.'s Biographi for Aarene 1702—1714. Af M. N. C. Kall Rasmussen. Kbh. 1858.
- Holmboe, C. A.: Sanskrit og Oldnordisk, en sprog-sammenst. Afhandl. Kristiania 1846. — 4to.
- —: Norsk og Keltisk. Kristiania 1854. — 4to.
- —: Norske Vægtlodder fra fjortende Aarhundr. — Do.: Et Guldrakteat-Præg, som ofte forekommer. — Do.: Ibn Fozlân, om nordiske Begravelsesskikke.

- (Aftryk af „Vidensk. Selsk. Forhandl.“ 1869.)
 (Skj. af d. jydsk hist.-topogr. Foren.)
- Kierkegaard, Sør.: Enten—Eller. Et Livs-Fragment, udg. af Victor Eremita. 3die Udg. D. 1. 2. Kbh. 1865.
- —: Frygt og Bæven. Dialektisk Lyrik af Johannes de silentio. 2den Udg. Kbh. 1857.
- —: Philosophiske Smuler eller en Smule Philosophi. Af Johannes Climacus. Udg. af Sør. Ki. 2den Udg. Kbh. 1865.
- —: Begrebet Angest — af Vigilius Hafniensis. 2det Opl. Kbh. 1855.
- —: 3 Taler ved tænkte Leiligheder. Kbh. 1845.
- —: Stadier paa Livets Vei. Studier af Forskjellige. Sammenbragte osv. af Hilarius Bogbinder. 2den Udg. Kbh. 1858.
- —: Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift til de philosophiske Smuler — af Joh. Climacus. Udg. af Sør. Ki. Kbh. 1846.
- —: En literair Anmeldelse. Kbh. 1846.
- —: Kierlighedens Gjæringer. Nogle christel. Overveielser. 3die Udg. Følge 1. 2. Kbh. 1862.
- —: Lilien paa Marken og Fuglen under Himlen. Tre gudelige Taler. 3die Udg. Kbh. 1865.
- —: Tvende ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger. Af H. H. Kbh. 1849.
- —: Sygdommen til Døden. En christ. psychol. Udvikling. Af Anti-Climacus. Udg. af Sør. Ki. 2den Udg. Kbh. 1865.
- —: „Ypperstepæsten“ — „Tolderen“ — „Synder-

- inden“, tre Taler ved Altergangen om Fredagen. 2den Udg. Kbh. 1857.
- —: Indøvelse i Christendom. Af Anti-Climacus. Nr. I. II. III. Udg. af Sør. Ki. 3die Udg. Kbh. 1863.
- —: En opbyggelig Tale. 2den Udg. Kbh. 1865.
- —: To Taler ved Altergangen om Fredagen. 2den Udg. Kbh. 1852.
- —: Om min Forfatter-Virksomhed. Kbh. 1851.
- —: Til Selvprøvelse Samtiden anbefalet. 3die Udg. Kbh. 1856.
- —: Guds Uforanderlighed. En Tale. Kbh. 1855.
- —: Dette skal siges; saa være det da sagt. 2det Opl. Kbh. 1855.
- —: Hvad Christus dømmer om officiel Christendom. Kbh. 1855.
- —: Øieblikket Nr. 1--9. Kbh. 1855.
- —: Bladartikler, med Bilag saml. efter Forf. Død, udg. — af R. Nielsen. Kbh. 1857. — En Bladartikel af S. K., udg. som Anhang osv. Kbh. 1859.
- —: Synspunktet for min Forfatter-Virksomhed. Kbh. 1859.
- —: Opbyggelige Taler i forskjellig Aand. 2den Udg. Kbh. 1862.
- —: Christelige Taler. 2den Udg. Kbh. 1862.
- —: Atten opbyggelige Taler. 2den Udg. Kbh. 1862.
- (—) Af Sør. Kierkegaards efterladte Papirer. 1833—1843. Med indled. Notitser ved H. P. Barfod. Kbh. 1869.

Lex Cimbrica antiqua lingua Dan., variis lection. etc. illustr. auctore. P. K. Ancher. Havniæ 1783. — 4to.

(—) *Expositiones (Quedam breves) et legum et juri-um concordantie et allegationes circa leges jucie per reverendum in Christo patrem ac dominum Kanutum Epm. vibergensem etc. Ripis 1504. — 4to.*

Liljegren, J. E.: *Run-Urkunder. Stockholm 1833.*

Lov (Den Islandske), Jons Bogen — udi det Danske Sprog oversat. Kbhn. 1763.

Michelssøn, Niels, Aalb.: *Medicin eller Læge-Boog, Deelt vdi fem smaa Bøger. Kbhn. 1640. (Skj. af Hr. Kand. Fabricius Möller.)*

Mynster: *Ved Etatsraad og Professor K. L. Rahbeks Jordefærd. Kbhn. (1830).*

Mynster (Breve fra J. P.) *Kbhn. 1860. — Af efterladte Breve til J. P. Mynster. Kbhn. 1862.*

Lefolii, H. H.: *Sproglærens Grundbegreber. Kbhn. 1871.*

Magnussen, Finn: *Oldnordisk Verdensbetragtning. 4to. Månedsskrift (Nordisk) for folk. og krist. Oplysn. 1871, H. 5—12. 1872, H. 1—3.*

Oversigt over d. Kong. Da. Vidensk. Selsk. Forh. 1870, Nr. 2. 3. — 1871, Nr. 1.

Petersen, N. M.: *Saml. Afhandlinger. D. 2.*

Randulff, Em. Nic.: *Tuba Danica, h. e. dissertatio theolog., de aureo cornu. Hafniæ 1644. Fol.*

Raupachii (Bernh.) *Tunder. de præsentii rei sacræ et litterariæ in Dania statu commentatio. Hamburgi 1717.*

- Rovsing, K.: Retskrivnings-Spørgsmaalet i dets Betydning for Literaturen og Folket. Kbh. 1871.
- Sagaer (Norges Konge-) — forfatt. af Sn. Sturlassøn, St. Thordssøn og flere, og overs. af P. A. Munch, fortsat af O. Rygh. B. I. B. II., H. 1—5. Christiania 1859— .
- (—) Billeder af Livet paa Island. Islandske Sagaer. Paa Dansk ved Fr. Winkel Horn. Kbh. 1871.
- Sögur (Biskupa), gefn. út af h. ísl. bokmentafélagi. B. 1. 2. Kbh. 1858—67.
- Salanus; N. N.: Gladius Schyiticus. Upsala 1691.
- Shakspeares (W.) Dram. Værker, overs. af P. Foersom og E. Lembcke. H. 33. 34.
- Sperling, O.: De nomine et festo Juel. Hauniæ 1711.
- Strøm, Torv.: Dansk Literaturhistorie. Kbh. 1871.
- Tegnér's (Esaias) samlade Skrifter. B. I. B. II, 1. Stockholm 1871.
- Wadskiær, C. F.: Det Kongel. privil. nørre-jyllandske Bogtrykkeries første Prøve, eller nogle Lineamenter af Bogtrykker-Konstens Hist. i Danmark. Viborg 1738. — 4to. (Indb. sammen med D, Nr. 611.)
- Werlauff, E. C.: Symbolæ ad geographiam medii ævi, ex monumentis Islandicis. Hauniæ 1821. — 4to.
- Worm, Ole: Fasti Danici. Hafniæ 1633. Fol.
- --: Regum Daniæ series duplex et limitum inter Daniam et Sveciam descriptio. Ex vetustiss. leg. Scan. — codice. Hafniæ 1642. — Fol.
- --: Danicorum monumentorum libri sex. Hafniæ 1643. — Fol.

Aarbøger for nord. Oldk. og Hist. 1771, H. 2—4.

Chamisso, Adalb. v.: Peter Schlemihl's wundersame Geschichte. Herausgeg. von Fr. de la Motte Fouqué. Nürnberg 1814.

Marmontel: Belisar — nebst der glücl. Familie. Leipzig 1768. (Skj. af Hr. Dr. Dircks).

Motte Fouqué, Fr. de la: Kleine Romane. Th. 1—6. Berlin 1812—19.

— —: Die Fahrten Thiodolfs des Isländers. Th. 1. 2. Hamburg 1815.

Prutz, Rob.: Goethe. Eine biograph. Schilderung. Leipzig 1856.

Sheridan, Th.: Ueber die Declamation. Mit einigen Zusätzen herausgeg. v. B. G. Löbel. Leipzig 1793. (Skj. af Hr. Dr. Dircks.)

Boileau Despréaux: Oevres. T. 1. 2. Paris 1800. (Skj. af Hr. Dr. Dircks.)

Méry et Barthélemy. Waterloo. Paris 1829. (Skj. af Hr. Dr. Dircks).

Revue des deux mondes. Tom. 91—98.

Løkke, Jak.: Engelsk Grammatik til Skolebrug. 2den Udg. Kristiania 1869.

Müller, L. C.: Collectanea Anglo-Saxonica maximam partem nunc primum edita et vocabulario illustrata. Hauniæ 1835.

Rask, R.: Ræsonneret lappisk Sproglære. Kbhn. 1832.

B. Græsk og latinsk Filologi.

Hermippus (Incerti auctoris Christiani dialogus) sive de astrologia libri II. — primum ed. O. D. Bloch. Hauniæ 1830.

Herodots (Fortællinger af) Historie, udg. og opl. af C. Berg. Kbh. 1872. — Oplysninger til samme af Samme. Kbh. 1872.

Homers Odyssee, IX—XII, med Anmærkn. til Skolebrug udg. af J. P. Bang. Kbh. 1871.

Platon: Udvalgte Stykker, udg. af S. B. Thrige. Kbh. 1871. — Anmærkninger til samme. Kbh. 1871.

(—) Luxdorphiana e Platone. — ed. Ole Wormius. Pat. I. Havniæ 1790. — 4to.

Christensen, Rich.: Sophisterne. En kulturhist. Undersøg. Kbh. 1871.

Lund, Troels: Om Sokrates's Lære og Personlighed. Kbh. 1871.

Stenersen, L. B.: Fidias. Kbh. 1872.

Tregder, P. H.: Kort Udsigt over den græske Kunsts Historie. 2den Udg. Kbh. 1871.

Apuleius: Æslet eller Forvandlingerne. Overs. af Fred. Schaldemose. Kbh. 1842.

Virgili (P.) Maronis bucoliske Digte. Udg., overs. og opl. ved S. Meisling. Kbh. 1817.

Friedlaender, Ludw.: Darstellungen aus der Sittengeschichte Roms. Th. 3.

Schreiner, E.: Latinsk Sproglære til Skolebrug. Kristiania 1871.

Philologus. XXXI, I—3. XXXII, 1.

Smith, S. B.: De malede Vaser i Antikkabinetet i
Kjøbenhavn. Kbh. 1862.

C. Orientalisk Litteratur.

Whitte, H. K.: Analyse til Genesis. Kbh. 1843.

D. Pædagogik.

Hjemmet og Skolen. Nr. 13.

Indbydelsesskrifter:

1. Fra Københavns Universitet for 1870—71. (A. F. Mehren: Cåhirah og Keråfat. — J. N. Madvig: Sprogvidenskab. Strøbemærkninger.)
2. Fra danske Skoler for 1871: Aalborg Kathdsk. (Hundrup: Lærerstanden ved de nedlagte Latinskoler i Hjørring, Nykjøbing paa Mors, Skagen, Sæby og Thisted.) — Aarhus Kathdsk. (G. Lund: Nogle kritiske Bemærkn. til Texten i Cicero de officiis). — Borgerdydssk. i Kbh. — Do. paa Kristianshavn. — Frederiksborg l. Sk. (C. Berg: Vor ABC's Historie.) — Haderslev Læreres Sk. — Helsingørs høj. Realsk. (V. Lassen: Bidrag til Helsingørs Hist.) — Herlufsholms l. Sk. (Fortegn. over Sk. Bogsamling, første Afd.) — Horsens l. Sk. (M. R. Schmidt: De elementaire Regninger med naturl., brudne og negat. Tal.) — Metropolitansk. — Nykjøbing Kathdsk. — Odense Kathdsk. (R. J. F. Henrichsen: Disciplenes Stilling i de lat. Sk. i gamle Dage. Andet H.) — Randers l. Sk. (F. E. Hundrup: Lærerstanden ved Rand. l. Skole. I.) — Roskilde Kathdsk. (I. F. E. Hundrup: Lærer-

standen ved de nedlagte Latinsk. i Korsør, Nestved, Nykjøbing i Odsherred, Præstø, Skjelskør, Slangerup, Storeheddinge og Stege. — 2. S. Povelsen: Nogle Ord om den forestaaende Omordning af d. høj. Skolevæsen.) — Rønne høj. Realsk. — Slagelse Realsk. (Fr. Dahl: Om Skolegjerningens Eenhed og Aand.) — Latin- og Realsk i St. Kongensgade. — Sorø Akademis Sk. (P. Lorenzen: Meddel. om den naturhist. Saml. og Oldsagsaml.) — Vejle Amts høj. Realsk. i Kolding. — Det v. Westenske Institut. — Viborg Kathdsk. — Vordingborg Realsk. — Latinsk. i Reykjavík for 1870. (Jón Thorkelsson: Skyringar á vísun í Njáls sögu.)

3. Fra svenske Skoler for 1871: Christianstad. — Falun. — Gefle. (J. Centervall: Loci Spartiani Vitæ Hadriani. Cap. XVIII, § 1 et XVIII, § 1 brevi comment. illustr.) — Göteborg. — Halmstad. — Helsingborg. — Hernösand. — Hudiksvall. — Jönköping (G. Haglund: Om Normalerna til kurvor af Andra graden.) — Kalmar. — Karlskrona. (Gadd: Om Allmogemålet i Östra Härad af Jönköpings Län.) — Karlstad. — Linköping. — Luleå (A. W. Lönnegren: Den äldsta grekisk-romerska folktron om själen och de döda.) — Lund. — Malmö (L. Stenberg: Tabulæ logarithmi integralis pars III.) — Norrköping. (L. A. Eklund: Studier rörande Polens andra delning, I.) — Nyköping. (C. J. Lindbom: Virgiliæ Æneis. Första Sången. Metr. öfversättn.) — Skara. — Stockholms elementar-läroverk. (F. W. Hultmann: Proportions

- lära.) — Nya elementarskolen i Stockholm. — Strengnäs. (J. A. Drysén: Lektorer vid Str. Gymnasium.) — Umeå. — Upsala. — Wenersborg. (J. F. Kylander: Reseberättelse.) — Westervik. (Läroverkerts naturalhist. samlingar.) — Westerås. (L. Mossberg: M. Vipsanius Agrippa.) — Wexjö. — Wisby. (L. Kolmodin: Öfversigt af Gotlands foglar.) — Örebro. (K. F. Karlson: Blad ur Ör. skolas äldsta historia.) — Östersund. (S. Kardell: Några upplysningar om Frösö Trivialskola.)
- Indb.-Sk. fra Kjøbenhavns Universitet 1818. (Rahbek: De antiquissimis ecclesiæ danicæ lingua vernacula hymnariis.)
- fra Metropolitanskolen 1813 og 1815. (Memorabilia quædam ad res scholasticas pertinentia. Fasc. I. II.)
- fra Ribe Kathedralskole 1769. (Joh. Hansen: Om Maren Spliids.)
- Lange, Fr.: Hvem er kaldet til at være Lærer? 2det Opl. Kbhn. 1851.
- Monrad, D. G.: Om den paatænkte Reform i Almue-Skolevæsenet. Kbhn. 1872.
- Solennia secularia, quibus secundum collegii regii jubileum indicit fac. theol. Havn. Hauniæ 1823. — 4to.
- Werlauff, E. A.: Kjøbenhavns Universitet fra dets Stiftelse — indtil Reformationen. Kbhn. 1850. — 4to.
- Worm, Jens: Forsøg til en Skole-Historie, forestill. de latinske Skolers og Skole-Væsenets Tilstand i Dannemark før Reformationen. — Vita Martini

Borupii ex Cl. Lyschander. (Af „Vidensk. Selsk. Skr.“ XI.)

Aarsberetning (Det Kong. Norske Frederiks Universitets) for Aaret 1870. (Skj. af d. jydsk hist.-topogr. Foren.)

E. Theologi.

Asmussen, Jac.: De fontibus Adami Bremensis. Kiliae 1834.

Beretning (Kort) om den danske Kirkes Reformation. Kbhvn. 1836.

Kirchhoff, F. C.: De codice bibliothecæ academ. Hafn. menbr., in quo Adami Bremensis opera inscr. fuerunt. Kiliae 1746. — 4to.

Lange, C. C. A.: De norske Klosters Historie i Middelalderen. Kristiania 1847.

Müller, H. C. D.: Om Stat og Kirke eller de religiøse og kirkel. Forhold i Danmark efter Danmarks Riges Grundlov. I, 2, 1. II, 1—4. Kbhvn. 1868—71. (Skj. af Forfatt.)

Münter, Fr.: Die Christin im heidnischen Hause. Copenhagen 1828.

(Pontoppidan, E.): Everriculum fermenti veteris seu residuæ in Dan. orbe cum pagan. tum pap. reliquæ in apricum prolatae. Hafniae 1736.

Ranke, Leop.: Die römischen Päpste, ihre Kirche u. ihr Staat. B. 1—3. Zweite Aufl. Berlin 1838. 39.

Reuterdaahl, H.: Svenska kyrkans historia. B. 1, 2. Lund 1838. 43.

Martensen, H.: Den christelige Dogmatik. 3die Opl. Kbh. 1865.

-- —: Den christelige Ethik. Kbh. 1871.

Kochen, A. H. M.: Festpredigten, Casual- u. kleinere Amtsreden. Kopenh. 1817.

Münter, Balth.: Öffentliche Vorträge über die Reden u. Begebenheiten Jesu. Th. 1—9. Kopenh. 1785—93.

Sturms (C. C.) Betrachtungen über die Werke Gottes u. s. w. B. 1. 2. Neue verm. Aufl. Halle im Magd. 1775. 76.

F. Filosofi.

Abbts (Thomas) freundschaftl. Correspondenz. Neue Aufl. Berlin u. Stettin 1782.

(Claudius:) Zwei Recensionen etc. in Sachen d. Herren Lessing, M. Mendelssohn u. Jacobi. Hamburg 1786.

Mendelssohn, Moses: Nach Kantischer Manier aufgelöste Axiomen. Cöthen 1787.

Schmidt-Phiseldek, C. F. v.: Om den jødiske Nations hidtilvær. Forhold — og dets Omdannelse i Fremtiden. Kbh. 1817.

G. Geografi.

Blicher, St. St.: Sommerreise i Sverrig Aar 1836. Randers 1840.

Brunius, C. G.: Skånes konsthistoria för medeltiden. Lund 1850.

- Carlsen, Franz.: Noget om Rønnebæk Sogn med Rønnebæksholm. Kbh. 1861.
- Dalgas, J.-M.: Tableau histor. et statist. de l'établissement des réformés à Fredericia. Copenh. 1797.
- Efterretninger (Nyttige og fornøjelige Jydske). Nr. 11—14. 16. 17. 23—25. (Deri: Beskriv. over Guds Legems Laug og Gilde udi Aalborg.) Aalborg 1767.
- Fenger, J. Ferd.: Om det nygræske Folk og Sprog. Erindringer fra en Reise — 1831. Kbh. 1832.
- Frølund, L. Ch. Th.: Holstebro, en hist., topogr. og stat. købstad-beskrivelse. Aalborg 1871.
- Hansen, K.: Beskrivelse over Skanderborg Bye og Slot. Kbh. 1833.
- Helms, J.: N. L. Høyen for Dr. theol. V. Rothes Domstol i Sagen angaaende Roskilde Domkirkes Alder og Stil. Kbh. 1871.
- Landt, Jørg.: Forsøg til en Beskrivelse over Færøerne. Kbh. 1800.
- Larsen, J. H.: Holbeks Amt, topogr. beskrevet. B. I. B. II, H. 1. Kbh. 1832. 40.
- Lægestand (Den danske). Biograf. Efterretninger osv. af F. L. E. Smith og M. C. F. C. Bladt. 4de betyd. forøg. Udg. Kbh. 1872.
- Mindesmærker fra Antvorskov Klosterkirke. Kbh. 1859. — 4to.
- Nicolovius (Lowén?): Folklifwet i Skytts Härad i Skåne wid början af detta århundr. Andra uppl. Lund 1868.
- Niebuhr, C.: Det tyrkiske Riges polit. og milit. For-

- fatning. Overs. fra Tydsk ved H. W. Riber.
Kbh. 1790.
- Pram, C. H.: Tale paa Kongens Fødselsdags-Høitid
1811. Kbh.
- Samlinger til Fyens Hist. og Topogr. VI, 1.
— til jydsk Hist. og Topogr. III, 3. 4.
- Schiern, Fred.: Ved Nedre-Donau. Kbh. 1858.
— —: Breve fra Prag i Efteraaret i 1857. Kbh. 1858.
- Schlegels (Justitsraad) Betragtninger over Danske
Landkort. (Af „Vidensk. Selsk. Skr.“ XII.)
Tabelværk (Statistisk). III, 17.
- Wichfeld, J.: Fortidsminder fra Egnen om Mariebo Sø.
Kbh. 1862.

H. Historie.

- Archiv (Historisk). 1871, H. 6—12. 1872, H. 1—3.
- Dahlmann, F. C.: Forschungen auf dem Gebiete der
Geschichte. B. I. B. II, Abth. 1. 2. Altona
1822. 23.
- Ræder, Oscar: Historiske Love. En histor.-philos.
Undersøg. Kbh. 1871.
-
- Altmeyer, J. J.: Du role politique des Pays-bas dans
les réolut. du Nord a l'époque du — G. Wullen-
wéber. Gand 1842.
- Baden, G. L.: Birkerettigheden i sin Oprind., Frem-
gang og Følger. Kbh. 1810.
- —: Danmarks Riges Historie. D. 1—5. Kbh.
1820—32.
- Bardenfleth, L.: Stormen paa Stralsund. Kbh. 1846.

- Barfod, Fr. Birkedal-: Malte Konrad Bruun, en biogr. Skildring. Kbh. 1871.
- Bruun, Chr.: Curt Sivertsen Adelaer. En histor. Undersøg. Kbh. 1871.
- Forhandlinger (Det engelske Parlaments) i Sessionen 1864 om d. dansk-tydske Spørgsmaal. Overs. af L. L. Moltke. H. 1. Kbh. 1864.
- Giessing, Christopher: Nye Samling af Danske-Norske-og Islandske-Jubel-Lærere. D. 1. D. 2, B. 1. 2. D. 3, B. 1. Kbh. 1779—86. — 4to.
- Hojern (Andreæ) kurtzgefasste Dänemarck. Geschichte. Flensburg 1719.
- Høst, J. K.: Clio. Et Bidrag til Læsning for d. fædrelandske Histories Yndere. B. 1. Kbh. 1821.
- —: Nordisches Museum. Eine Monatsschrift. H. 1. 2. Kopenh. 1829.
- Ingerslev, V.: Danm. Læger og Lægevæsen. H. 2—9.
- Jørgensen, A. D.: Bidrag til Nordens Historie i Mid-delalderen. Kbh. 1871.
- Magazin (Danske). IV, 3, H. 1—4.
- Meddelelser fra Rentekammerarchivet, indehold. Bidrag til Danm. Hist. af utrykte Kilder, udg. af Joh. Grundtvig. 1871. Kbh.
- Monumenta historiæ Danicæ. Historiske Kildeskrifter og Bearb. af dansk Hist. især fra d. 16de Aar-hundr. Ud. af H. Rørdam. I, 1. Kbh.
- Nathanson, M. L.: Hofraad D. A. Meyers Levnet. Kbh. 1816.
- Reinhardt, C. E. F.: Orla Lehmann og hans Samtid. Kbh. 1871.

- Ræder, J. G. F.: Danmark under Svend Estridsen og hans Sønner. Kbh. 1871.
- Samlinger (Danske). Anden Række. I, 1—3.
- Sørensen, C. F.: Kampen om Norge. D. 2.
- Tidsskrift (Historisk). 4de Række. II, 2.
- Ussing, J. L.: Niels Laur. Høyens Levned. 1ste Halvdel. Kbh. 1872.
- Vaupell, O.: Den dansk-norske Hærs Hist. H. 7—16.
- Warburg, L. A.: Til Minde om Provst, Dr. theol. Balth. Münter. Kbh 1867.
- Wiberg, S. V.: Personalhist., statist. og geneal. Bidrag til en alm. dansk Præstehist. H. 24—32.
- Aarsberetn. fra d. kong. Geheimearchiv. IV, 5. V, 1.
-
- Bauer (Br.), Edg. Bauer u. E. Jungnitz: Geschichte der Französ. Revolution bis zur Stift. der Republik. 2te Aufl. Leipzig 1847.
- Berch, C. R.: Tal om svenska myntets ålder. (Stockholm) 1753.
- Bungener, Fel.: Julien. Et Livsbillede fra d. attende Aarhundr. Slutning, overs. af C. A. Ravn. D. 1—4. Kbh 1857.
- Dahlmann: F. C.: Geschichte der französischen Revolution bis auf die Stiftung der Republik. Leipzig 1845.
- Gourgaud: Napoleon et la grand-armée en Russie, ou examen crit. de l'ouvr. de M. le comte de Segur. Stuttgart 1827. (Skj. af Hr. Dr. Dircks.)
- Hexevæsen og Troldskab i Norge. Christiania 1865.
- Hildebrand, B. E.: Upplýsningar till Sveriges mynthistoria. Afdel. 1—3. Lund 1831. 32.

- Jordanis de Getarum sive Gothorum origine et rebus gestis. Recogn. etc. C. A. Closs. Edit. sec. Stuttgartiæ 1846.
- Macaulay, T. B.: Smärre valda skrifter. H. 1. 2. Öfvers. Upsala 1854. 55.
- Okouneff, N.: Considérations sur les grandes opérations de la campagne de 1812, en Russie etc. Nouv. édit., augm. de l'histoire de la camp. de 1800. Par Bülow. Trad. de l'allemand. Bruxelles 1841.
- Samlingar till Skånes historia etc. 1871.
- Saint-Hilaire, E. M. de: Histoire popul. et anecdot. de Napoléon et de la grande armée. Paris 1852.
- St. Simon, le duc de: Mémoires. T. 1—4. — Supplement. T. 1—4. London 1789.
- Sarauw, C.: Krigen m. Frankr. og Tydskl. H. 2—14.
- Skra (De) van Nougarden — übertragen usw. v. H. Behrmann. Copenhagen 1828.
- Tocqueville, Al. de: L'ancien régime et la révolution. Deux. édit. Paris 1856.
- Ödmann, Sam.: Hågkomster från hembygden och Skolan. 4de uppl. Örebro 1861.

I. **Mathematiska Discipliner.**

- Møller, C. F. C.: Grundtræk af Læren om Rumstørrelser som Indledn. til Mathematiken. Kbh. 1869.
- —: Vejledning for Lærere i praktisk Regning. Kbh. 1871.
- Petersen, Jul.: Om Ligninger, der løses ved Kvadratrod. Kbh. 1871.

K. Naturvidenskab.

- Holten, C.: Læren om Naturens almindelige Love.
4de Udg. Kbh. 1870.
- Jacobæus, H. W.: Om Luftforandringer og Dagslysets
Indflydelse paa Magnetnaalens Bevægelser. Kbh.
1872.
- Tidskrift for Physik og Chemi. X, 6—12. XI, 1—4.
— for anvendt Chemi. II, 11—IV, 1.
- Tychsen, Cam.: De fysiske Kræfter frit overs. efter —
Cazin. H. 1—4. Kbh.

-
- Darwin, Charles: Naturlivets Grundlove. Overs. af J.
P. Jacobsen. H. 1—5. Kbh.
- Müller, O. F.: Pile-Larven med dobbelt Hale og dens
Phalæne. Kbh. 1772. — 4to.
- Sachs, Jul.: Lehrbuch der Botanik. 2te verm. Aufl.
Leipzig 1870.
- Tidsskrift (Botanisk). II, 2, 1.
— for pop. Fremst. af Naturvid. Fjerde Række. III,
3—6. IV, 1.
- Warming, J. E. B.: Er Koppen hos Vortemælken en
Blomst eller en Blomsterstand? Kbh. 1871.
- Ørsted, H. C., og L. Esmarch: Beretning om en Un-
dersøg. over Bornholms Mineralrige, udført 1819.
Kbh. 1820.

L. Lovkyndighed.

- Forordninger (Kongelige) og aabne Breve fra danske
Lovs Publication indtil 1808. Kbh. 1751—1808.
— 4to. (i 24 Bind.)

Love og Expeditioner vedk. Kirke- og Skolevæsen. 3.
Samling af Love og Anordn. m. v. 1870—74. H. 2.

N. Encyklopædi. Underretn. om vidensk. Saml.

Efterretning om d. kongel. Mynt- og Medaille-Cabinet.
Kbh. 1835.

Jöcher, C. G.: Allgemeines Gelehrten-Lexicon. Th. 1—4.
Leipzig 1750. 51. — 4to.

Ribe Stifts Tidende for 1871. (Skj. af Udgiveren.)
Aarsberetn. og Meddel. fra d. st. kong. Bibl. II, 1.

Q. Skjøn Kunst.

Høyens (Niels Laurits) Skrifter. Udg. — ved J. L.
Ussing. B. 1. Kbh. 1871.

Lübke, Vilh.: Kunsthistorien. — bearb. ved J. Lange.
Lever. 8—11.

Tegninger af ældre nordisk Architectur. saml. og udg.
af V. Dahlerup, H. J. Holm og H. Storck. H.
1—4. Kbh. 1871.

---

7. Disciplenes Riffelskydning.

Udfaldet af Disciplenes Riffelskydning i Skoleaaret 1870—71.

Antal af Disciplene, som have deltaget i Øvelserne.	Afstand i Alen.	Antal af				Totalsum.	Middeltal
		Skytter.	Skud.	Points.	Træffere.		
10	50	10	130	258	125	383	21 $\frac{23}{30}$
	100	10	190	268	166	434	21 $\frac{54}{30}$
	150	10	145	155	114	269	11 $\frac{24}{30}$
	200	10	135	150	109	259	11 $\frac{3}{30}$
	250	10	150	185	122	307	21 $\frac{7}{30}$
Summa paa alle Distancer			750	1016	636	1652	21 $\frac{52}{30}$

Anmærk.: 1) Af de ovenanførte 750 Skud ere 73 Skud gjorte i støttet og 677 Skud gjorte i frit Anslag. Med Remingtonriffel har hver Discipel gjort 10 Skud, nemlig 2 Skud hver af de 5 sidste Skydedage. 2) Skiven har været indrettet efter den for Amtsskytteforeningerne af Centralkomiteen udarbejdede Instruction. 3) Skydeøvelserne ere foretagne ialt 15 Gange. 4) Præmieskydningen afholdtes den 6te Juli paa 250 Alens Afstand i frit Anslag; hver af de deri deltagende 10 Disciple gjorde 5 Skud, med 56 Points i 33 Træffere.

De udsatte 3 Præmier tilfaldt:

N. S. Nielsen med 9 Points i 5 Træff. 1ste Præmie
 H. A. Dichmann — 8 — i 5 — 2den —
 F. J. Kinch — 8 — i 5 — 3die —,
 de tvende sidste efter Omskydning.

8. Fordeling af Beneficierne i Skoleaaret 1871-72.

A. Fri Undervisning og højeste Stipendium
50 Rd. (alt at oplægge).

1. J. E. Madsen.

B. Fri Undervisning og laveste Stipendium
20 Rd. (alt at oplægge.)

1. H. M. S. Ehlers. 2. N. A. A. L. Ammentorp.

C. Fri Undervisning.

1. C. H. Haunstrup. 2. H. K. Høgsbro. 3. H.
M. Rosenbom. 4. J. C. Petersen. 5. Joh. Jensen.
6. E. V. F. C. Schönfeldt.

D. Fri Undervisning som extraordinære
Gratister.

1. F. J. Kinch (tillige højeste Stipendium 50 Rd.
[alt at oplægge]). 2. C. E. N. Riis. 3. V. J. Kinch.
4. Th. F. Riis.

E. Højeste Stipendium uden fri Undervisning
50 Rd. (at likvidere i Skolepengene).

1. V. Bloch. 2. C. V. Ferslev. 3. K. H. Helms.
4. F. J. d'Origny.

F. Mellemste Stipendium uden fri Undervisning 35 Rd. (at likvidere i Skolepengene).

1. V. P. G. Schmidt. 2. O. Thomsen.

G. Laveste Stipendium uden fri Undervisning 20 Rd. (at likvidere i Skolepengene).

1. J. A. G. Thune.

H. Det Borchske Legat (omtrent 24 Rd. til lige Deling mellem 2 af Skolens Disciple).

Dette Legat tilstaaes 2 Disciple for 3 Aar ad Gangen; i de to første oppebæres det ved Skolen og i det sidste ved Universitetet. For Tiden oppebæres det 2den Gang af J. E. Madsen og V. Bloch.

I. Det Moltkeske Legat (40 Rd. aarlig).

Dette Legat, som bortgives af Lehns greve Moltke-Bregentved, er for Tiden tildelt Disciplene K. H. Helms og F. J. d'Origny.

K. Nis Nissens Legat.

a. Understøttelsesportioner.

1. 40 Rd.: J. E. Madsen (tillige som Flidsbelønning), C. H. Haunstrup, H. M. S. Ehlers og J. C. Petersen. 2. 24 Rd.: V. Bloch (tillige som Flidsbelønning), E. B. M. Hinrichsen (tillige som Flidsbelønning), N. A. A. L. Ammentorp (tillige som Flidsbelønning), H. M. Rosenbom, F. J. d'Origny, H. Peter-

sen, J. A. G. Thune, E. V. F. C. Schønfeldt, A. Th. Rosenbom og J. V. Rosenbom.

b. Flidsbelønninger.

1. 14 Rd.: J. H. Beyer, K. H. Helms, C. V. J. Balslev og F. Balslev. 2. 10 Rd.: K. Rasmussen, F. J. Kinch, H. S. Kiær, V. C. Kiær og L. H. Finnemann.

c. De hjemfaldne Oplagspenge, 34 Rd. 3 Mk., tildeltes Student K. Kinch.

---

9. Over-

over Ribe Kathedralskoles Indtægter

Post	Indtægt.	Rd.	Sk.
1	Jordebogsindtægter, Indtægter af Kirker og Præstekald:		
	Rd. Sk.		
	a. Arvefæste-, Fæste- og Forpagtningsafgift	429.	67.
	b. Tiendeindtægter	2021.	6.
	c. Indtægter af Kirker og Præstekald	344.	5.
	<hr/>	2794.	78.
	Udgifter.		
	a. Skatter, forsaavidt de udredes af Skolevæsenet selv, 162 Rd. 21 $\frac{3}{4}$ Sk.		
	b. Ved Tiendeoverdragelser	32	— 40 —
	<hr/>	194.	61 $\frac{3}{4}$.
3	Renter af Skolens Kapitalformue	2600	16 $\frac{1}{4}$
4	Skolekontingenter	499	14
5	Indtægter af Hospitaler	1982	16
9	Forskjellige ubestemte og ekstraordinære Indtægter	407	6
		100	37
	<hr/>		
	Udenfor Finantsloven:		
	A. Kjøbesum m. v. for bortsolgt Gods	18	:
	B. Efter Decision	1	:
	<hr/>		
	Summa Indtægt	5607	89 $\frac{1}{4}$

sig

og Udgifter i Finantsaaret 1871—72.

Post	Udgift.	Rd.	Sk.
2 a	Lønninger i Henhold til Lov 28. Marts 1865, cfr. Lov 12. Januar 1858 § 16.....	11705	”
2 b	Honorar efter Lov 12te Januar 1858, § 17, for Tilsyn med Samlingerne.....	32	”
2 c	Løn efter samme Lov § 18 til Pedellen.....	110	”
3	For Timeundervisningen.....	869	72
4	Pensioner og Vartpenge.....	174	38
5	Tilskud til Bibliothek og vidensk. Apparater....	264	58
6	Bygningsudgifter:		
a	Vedligeholdelsesarbejder.....	226	19
b	Hovedreparationer.....	328	72
c	Inventariet.....	86	36
d	Godtgjørelse til Lærere for Afsavn af Embedsbolig	102	”
7	Brændsels- og Belysningsfor nødenheder:		
a	Brændsel.....	432	80
b	Belysning.....	26	20
8	Skatter og Afgifter (de kommunale).....	85	30
9	Regnskabsføringen.....	360	”
13	Forskjellige løbende og ekstraordinære Udgifter:		
a	Skoleopvartning.....	20	”
b	Rengjøring.....	83	33
c	Porto, Protokoller, Skrivematerialier m. v.	152	49
d	Programmer og Skolehøjtideligheder.....	102	52
e	Andre Udgifter.....	75	9
14	Til Undervisning i Skydevaabens Brug.....	78	67
	Summa Udgift	15315	59
	Naar hermed sammenholdes Indtægten	5607	89 $\frac{1}{4}$
	viser sig en Merudgift af	9707	65 $\frac{3}{4}$
	men da Skolen i 1871—72 har modtaget et Tilskud fra den almindelige Skolefond af.....	9500	”
	viser sig en Kapitaltilbagegang af	207	65 $\frac{3}{4}$

Stipendiefondens Indtægter i 1871—72	1112 Rd. 50 Sk.
do. Udgifter i do.	601 — „ -
Overskud	511 Rd. 50 Sk.
Thurah-Falsters Legats Indtægter i	
1871—72	64 — 43 -
do. Udgifter i do.	1 — 28 -
Overskud	63 Rd. 15 Sk.
Nis Nissens Legats Indtægter i 1871—72	630 — 36 -
do. Udgifter i do.	630 — 36 -
Overskud	„ Rd. „ Sk.

10. Schema over de offentlige Examineringer i Ribe Kathedralskole for Aaret 1872.

A. Skriftlige Examineringer.

1. Skriftlig Afgangsexamen.

Lørdag d. 15. Juni Form. 8—12 Udarbejdelse i Modersmaalet (bunden Opgave).

Efterm. 4—8 Oversættelse fra Latin til Dansk.

Mandag d. 17. Juni Form. 8—12 Oversættelse fra Dansk til Latin.

Efterm. 4—8 Geometri.

Tirsdag d. 18. Juni Form. 8—12 Udarbejdelse i Modersmaalet (fri Opgave.)

Efterm. 4—8 Arithmetik.

2. Skriftlig Aarsexamen
foretages d. 29. Juni, d. 1. og 2. Juli.

B. Mundtlig Afgang- og Aarsexamen.

(De med udhævet Tryk betegnede Fag høre til Afgangsexamen).

Fredag d. 5. Juli.		Mandag d. 8. Juli.	
Syngesalen.		Fysisk Kabinet.	
Kl. 8	Græsk.	8	Naturlære.
	Fysisk Kabinet.		Syngesalen.
2—3	VII B Naturlære.	8—9	VII B Græsk.
	6te Kl. Værelse.	2—3	VII B Engelsk og Hebraisk.
8—10	VI. V. Religion.		6te Kl. Værelse.
10 $\frac{1}{2}$ —12	II Fransk.	10—12	VI. V. Fransk.
2—4	VI. V. Geografi.	2—4	VI. V. Historie.
	5te Kl. Værelse.		5te Kl. Værelse.
8—10	IV Latin.	8—9 $\frac{3}{4}$	IV Geografi.
10 $\frac{1}{4}$ —12	I Tydsk.	10—11 $\frac{1}{2}$	II Religion.
2—3 $\frac{3}{4}$	IV Religion.		4de Kl. Værelse.
	4de Kl. Værelse.	8—9 $\frac{3}{4}$	III Tydsk.
8—10 $\frac{1}{2}$	III Arithmetik.	10—12	I Historie.
2—3 $\frac{3}{4}$	III Latin.		Naturhistorisk Museum.
	Syngesalen.	2—3 $\frac{1}{2}$	III Naturhist.
5	Sangprøve.	3 $\frac{1}{2}$ —5	IV Naturhist.
Lørdag d. 6. Juli.		Tirsdag d. 9. Juli.	
Syngesalen.		Syngesalen.	
8	Latin.	8	Historie.
2—4	VII B Arithm. og Geometri.	2—3	VII B Latin.
	6te Kl. Værelse.		6te Kl. Værelse.
8—10	VI. V. Arithm.	8—10	VI. V. Geometri.
2—3 $\frac{1}{2}$	II Tydsk.	11—12	VII B Fransk.
	5te Kl. Værelse.	2—3 $\frac{3}{4}$	II Geografi.
8—9 $\frac{2}{4}$	IV Fransk.		5te Kl. Værelse.
2—4	I Dansk.	8—9 $\frac{3}{4}$	IV Tydsk.
	4de Kl. Værelse.	2—3 $\frac{1}{2}$	II Historie.
8—9 $\frac{3}{4}$	III Historie.		4de Kl. Værelse.
10—11	VII B Dansk.	8—10	I Geografi.
	Naturhistorisk Museum.		Naturhistorisk Museum.
10 $\frac{1}{2}$ —12	II Naturhist.	2—4 $\frac{1}{2}$	VI. V. Naturhist. V R Naturlære.
	Gymnastiksalen.		Kl. 4 Optagelsesprøve (for In- denbys og Nærmereboende).
5	Gymnastikprøve		

Onsdag d. 10. Juli.		5te Kl. Værelse.
Syngesalen.		8—9 $\frac{3}{4}$ III Fransk.
8	Arithmetik.	2—4 II Regning.
2—4	VI V Tydsk.	4de Kl. Værelse.
6te Kl. Værelse.		8—9 $\frac{1}{2}$ II Geografi.
8—9	VI V Græsk.	2—3 $\frac{3}{4}$ IV Arithmetik.
2—3 $\frac{1}{2}$	IV Dansk.	
5te Kl. Værelse.		
8—9 $\frac{3}{4}$	IV Historie.	Fredag d. 12. Juli.
10 $\frac{1}{2}$ —12	II Dansk.	Syngesalen.
2—3 $\frac{3}{4}$	III Religion.	8 Høbraisk.
4de Kl. Værelse.		6te Kl. Værelse.
8—9 $\frac{3}{4}$	III Dansk.	10—11 $\frac{3}{4}$ IV Geometri.
2—4	I Regning.	5te Kl. Værelse.
		8—10 VI V Dansk.
		Naturhistorisk Museum.
		8—10 I Naturhistorie.
		(Kl. 3 Generalcensur).
Torsdag d. 11. Juli.		
Syngesalen.		
8	Geometri.	Lørdag d. 13. Juli.
6te Kl. Værelse.		Formiddag Kl. 9 Dimission
8—10	VI V Latin.	og Translokation.
11—12	VII B Historie.	
2—4	I Religion.	

Tirsdagen d. 9. Juli, Efterm. Kl. 4 afholdes Optagelsesprøve med de indenbys og nærmereboende Aspiranter, med de øvrige Torsdagen d. 15. Avgust, Form. Kl. 8.

Lørdagen d. 13. Juli, Form. Kl. 8 foretages Dimission og Translokation, hvorefter Sommerferien indtræder. Undervisningen i det nye Skoleaar begynder Torsdagen d. 15. Avgust Efterm. Kl. 2, efter at der om Formiddagen er holdt Optagelsesprøve.

Disciplenes Fædre og Værger samt andre Skolens og Videnskabernes Velyndere indbydes herved til at bære de mundtlige Prøver med deres Nærværelse.

Ribe Kathedralskole d. 11. Juni 1872.

C. H. A. Bøndtsen.